

Điếu Văn Xưng Tán
Lama Zopa Rinpoche

Điều Văn Xưng Tán
Lama Zopa Rinpoche

FPMT Publishing

*

Vào 9h30 sáng ngày 13 tháng 4 năm 2023 tại Tu viện Kopan ở Nepal, vị đạo sư và giám đốc tinh thần quý giá nhất của FPMT là Lama Thubten Zopa Rinpoche đã nhập định lần cuối. Mặc dù chuyển đạt nét phi thường của cuộc đời Rinpoche là điều rất khó, chúng tôi vẫn xin chia sẻ bài điếu văn do sư bà Robina Courtin viết để có thể cùng nhau cảm nhận niềm vui sâu thẳm trước vô vàn thành tựu, hoằng pháp, hộ trì và hoạt động của Rinpoche, và để khơi dậy nguồn cảm hứng muốn noi theo gót chân Ngài.

*

Bồ Tát Sống Như Thế Đó! Bồ Tát Sống Như Thế Đó!

Khi sư thầy Roger Kunsang bắt đầu làm thị giả cho Lama Zopa Rinpoche vào năm 1986, vì không biết công việc này đòi hỏi những gì nên sư thầy đơn giản quyết định nghe theo lời Rinpoche, bảo làm gì sư thầy sẽ làm nấy. Nhưng Rinpoche không bảo gì cả. Ngài không đòi hỏi bất cứ điều gì. Nếu không có ai đặt tách trà trước mặt thì Ngài sẽ không uống trà.

Ở nơi ấy lúc nào cũng có một cánh cửa mở. Sẽ có người bước vào khi Rinpoche đang dùng bữa trưa và Ngài sẽ lập tức tiếp chuyện. Dù có ai chui qua cửa sổ vào lúc ba giờ sáng, Rinpoche cũng sẽ chẳng ngạc nhiên, vẫn sẽ ân cần tiếp đón. Mong muốn của mọi người là ưu tiên hàng đầu của Rinpoche.

Rinpoche thường cho đi tất cả những gì mình có: tượng, tranh, tràng hạt, y áo, tiền bạc. Bạn có thể biết chắc tặng phẩm mình vừa dâng lên Rinpoche sẽ được trao ngay vào tay của người đến kế tiếp.

Không từng có chút bàn bạc nào về việc khách đến thăm sẽ ở lại bao lâu. Rinpoche không bao giờ tỏ vẻ thiếu kiên nhẫn hay khó chịu. Ngài không từng tỏ ý muốn lập khuôn khổ, lên lịch trình: giờ nghỉ, giờ họp, giờ ăn, giờ uống, giờ này, giờ nọ...

Rinpoche không bao giờ ngủ. Đối với Ngài, giấc ngủ vô thức là một sự lãng phí thời gian không thể chịu nổi. Ngài không bao giờ lia y, không bao giờ nằm, cả duỗi chân cũng không bao giờ — Ngài luôn ngồi trong tư thế thiền định.

Rinpoche không bao giờ nghỉ giải lao. Mọi đề nghị nghỉ ngơi đối với Ngài đều hoàn toàn vô nghĩa.

Từ khi gánh vác các Trung Tâm Phật Giáo trên thế giới do Lama Thubten Yeshe để lại sau khi thị tịch năm 1984, Rinpoche luôn du

hành vòng quanh các trung tâm. Liên năm liền tháng, ngày nào cũng vậy, hết từ sân bay về trung tâm lại từ trung tâm ra sân bay. Vừa về đến trung tâm là lập tức hoạt động 24/24 — không phải tám hay mười tiếng mà suốt ngày suốt đêm. Thuyết pháp đến khuya, ăn trưa lúc nửa đêm, giải quyết thư từ và mọi việc cần thiết của trung tâm cho đến mờ sáng.

Bất cứ lúc nào cũng có hàng trăm, hàng nghìn lá thư từ các đệ tử hay từ các trung tâm Phật Giáo gửi về thỉnh vấn. Rinpoche chẳng chút bận tâm, có thể dành nhiều ngày, thậm chí nhiều tuần, cho một lá thư: có một người trong tù nhận được lá thư dài 45 trang đánh máy của Rinpoche.

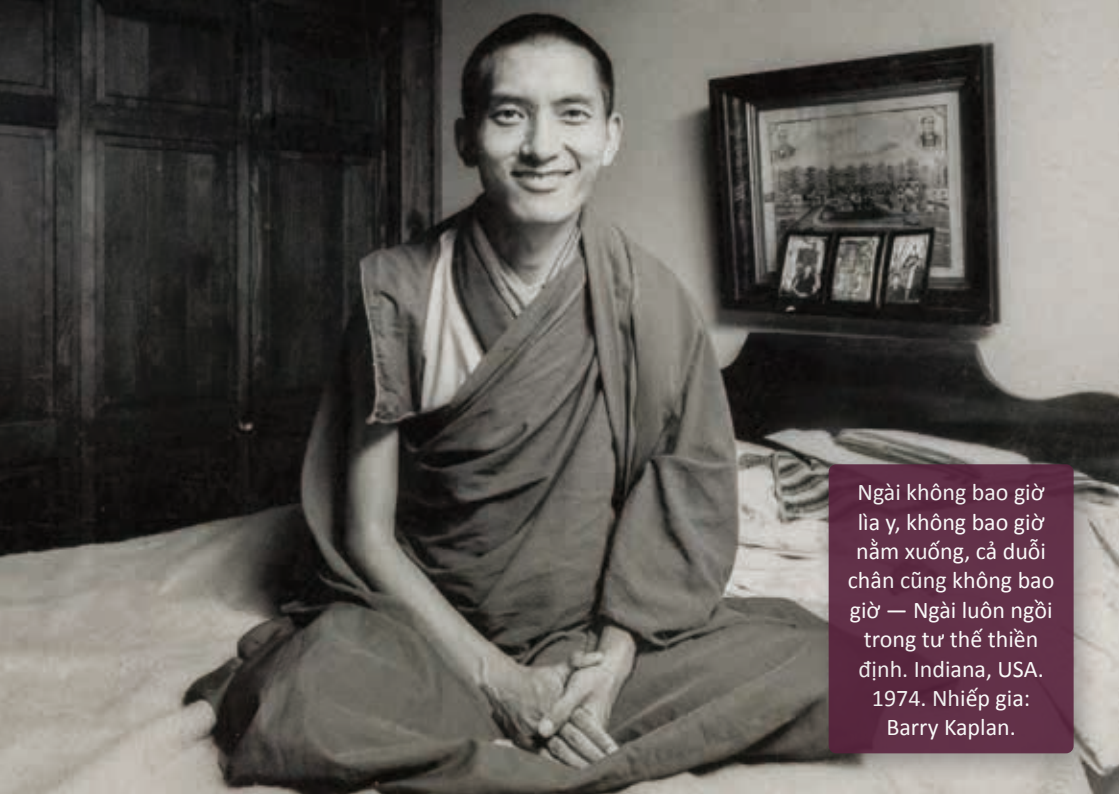
Đó là cách Rinpoche gánh vác thay cho Lama. Ngài luôn 100% vì người khác, y hệt như Lama, và đây là cách Ngài thực hiện điều ấy.

Sau vài năm như vậy, một ngày kia Thầy Roger giơ tay lên trời bỏ cuộc — bỏ không cố gắng tìm cách cho Rinpoche nghỉ ngơi. Thầy kể lại rằng, “Tôi nhớ mình đã nói với chính mình một cách rất rõ ràng, từ miệng tôi tự nhiên thốt ra câu nói: ‘Bồ tát sống như thế đó, Bồ tát sống như thế đó.’”

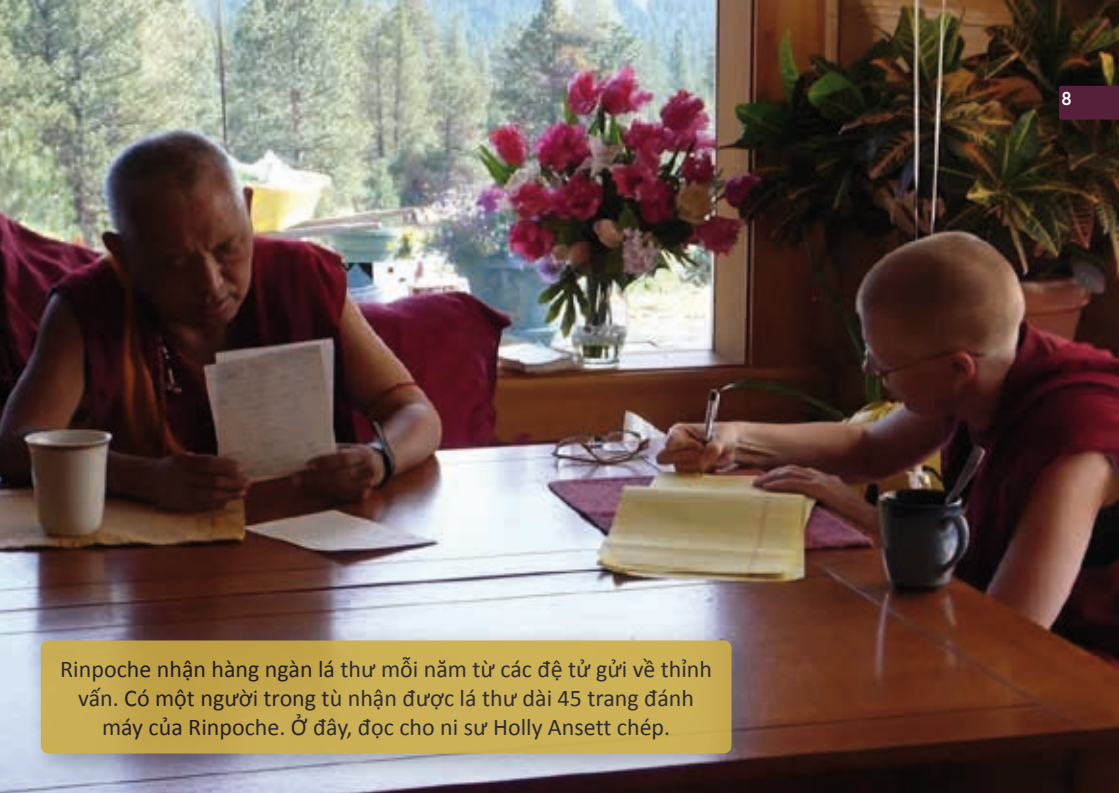

Lama Zopa Rinpoche tiếp đại chúng và truyền lực gia trì, Bhutan, 2016. Nhiếp gia: sư thầy Roger Kunsang

Ngài không bao giờ lạ y, không bao giờ nằm xuống, cả duỗi chân cũng không bao giờ — Ngài luôn ngồi trong tư thế thiền định. Indiana, USA. 1974. Nhiếp gia: Barry Kaplan.

Rinpoche nhận hàng ngàn lá thư mỗi năm từ các đệ tử gửi về thỉnh vấn. Có một người trong tù nhận được lá thư dài 45 trang đánh máy của Rinpoche. Ở đây, đọc cho ni sư Holly Ansett chép.

Rinpoche vừa mới viếng thăm công trường của Đại Bảo Tháp, gần Bendigo, Úc, không lâu trước khi đột quy. 15 tháng 4, 2011. Nhiếp gia: Sư thầy Roger Kunsang.

Lại Càng Từ Bi Hơn

Rinpoche đã đẩy cơ thể mình vượt quá mọi giới hạn hợp lý, và vào năm 2000 tại Singapore, điều này cuối cùng đã dẫn đến hậu quả: bác sĩ chẩn đoán Rinpoche mắc bệnh tiểu đường loại 2 và huyết áp rất cao.

Rồi vào năm 2011, trong khi đang truyền pháp quán đảnh Yamantaka tại Úc, Rinpoche bị đột quỵ và phải nhập viện.

Những ngày đầu thoát mê thoát tỉnh, Ngài không chút quan tâm đến tình trạng sức khỏe của mình, không từng hỏi bác sĩ một câu nào.

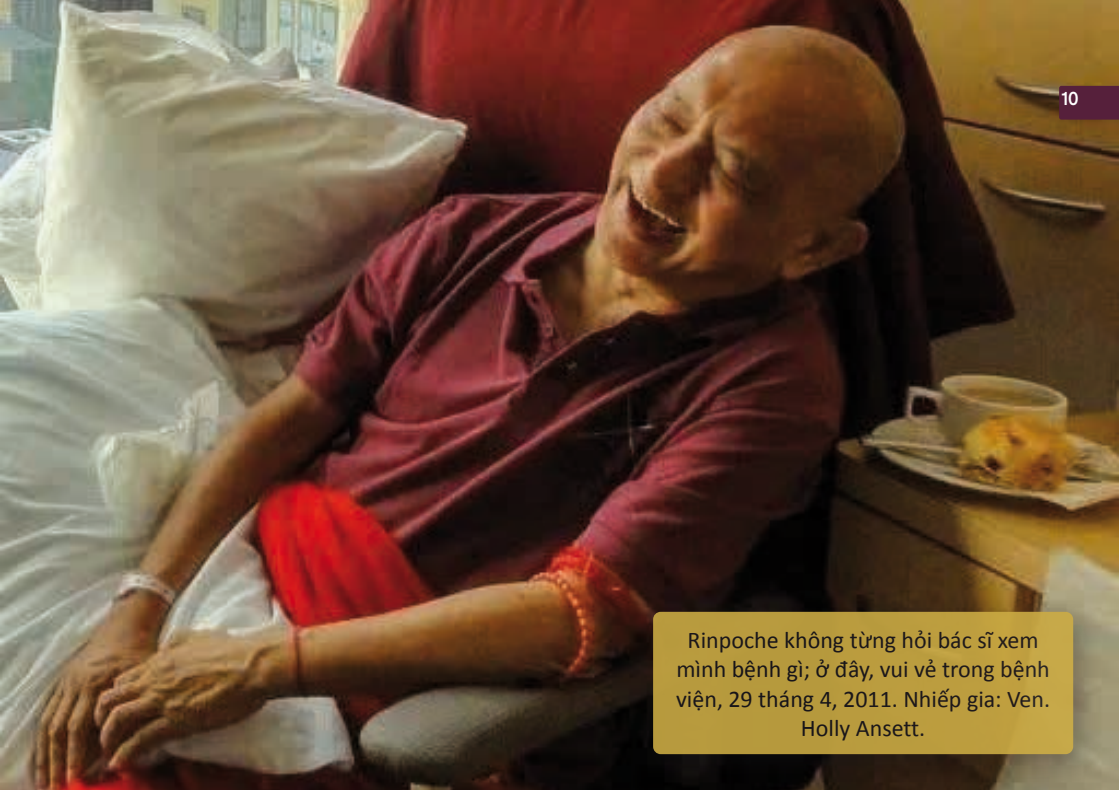
Đối với Rinpoche, cứ như là không có gì thay đổi cả. Ngài thanh thoi, bình thản, dễ dàng thích nghi với hoàn cảnh mới, với nửa phần thân phải bị liệt và ngôn ngữ bị ảnh hưởng.

Ngài vui vẻ với những hạn chế thể chất của mình, hạnh phúc trải nghiệm chúng vì lợi ích của khắp chúng sinh. Sư thầy Roger thấy dường như ước nguyện giúp đỡ và làm lợi cho chúng sinh của Rinpoche lại càng thêm mạnh mẽ, lòng từ bi của Rinpoche lại càng thêm phi thường.

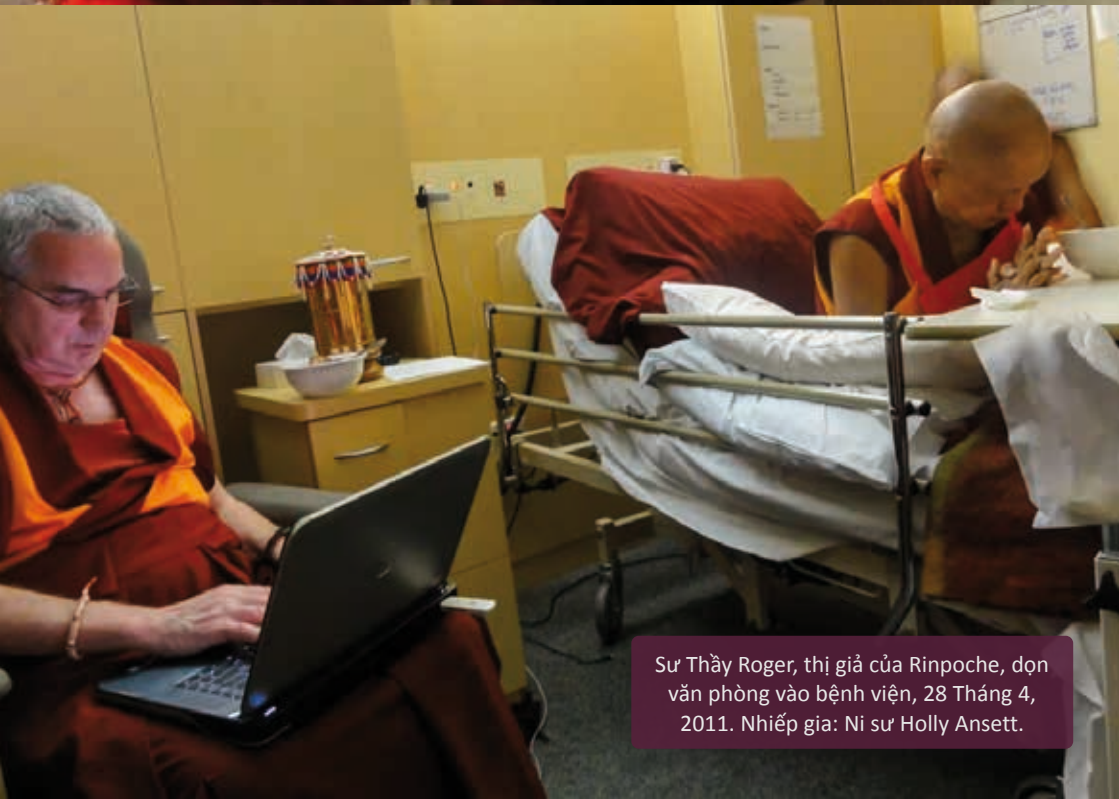
Rinpoche không hề quan tâm đến việc tham gia các phương pháp trị liệu được đề ra. "Chúng tôi đã không ngừng cố gắng," Thầy Roger kể lại. "Rinpoche chỉ tập một chút, rồi bỏ."

Thay vào đó, vừa khám phá mấy tấm chắn giương của mình sẽ được giặt và dùng lại cho bệnh nhân khác là Ngài bận rộn niệm chú, gia trì cho tấm chắn. Khi vào hồ nước điều trị thủy liệu pháp, Ngài dùng thời gian của mình để niệm chú gia trì nước cho bệnh nhân khác, không quan tâm gì đến bài tập của chính mình.

Mỗi giây phút sống Rinpoche đều dành cho người khác, mỗi quyết định đều tùy thuộc vào những gì lợi ích nhất — kể cả việc nên sống hay nên chết.

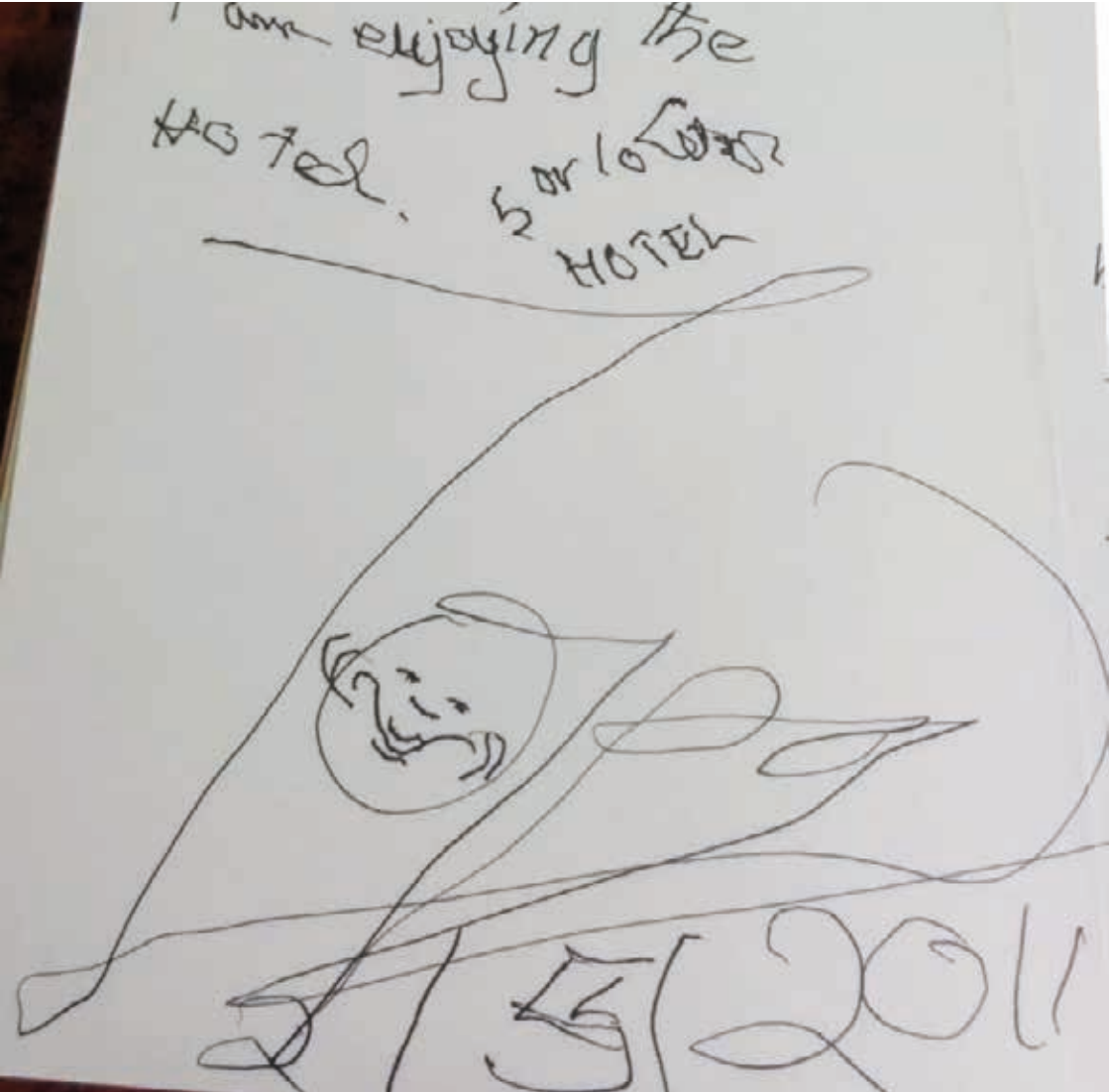
Rinpoche không từng hỏi bác sĩ xem mình bệnh gì; ở đây, vui vẻ trong bệnh viện, 29 tháng 4, 2011. Nhiếp gia: Ven. Holly Ansett.

Sư Thầy Roger, thị giả của Rinpoche, dọn văn phòng vào bệnh viện, 28 Tháng 4, 2011. Nhiếp gia: Ni sư Holly Ansett.

Thầy Roger nhớ có hai lần Rinpoche bảo Ngài sẽ thực hiện pháp quan sát để xem mình có nên thị tịch hay không.

Với Rinpoche, không có dấu hiệu của cái "tôi" thông thường; nó chỉ đơn giản là không tồn tại.

Tờ nhắn vui vẽ của Rinpoche trong bệnh viện – "khách sạn 5 hay 10 sao" – do Ngài viết bằng tay trái.

"Đó Mới Là Nhà Của Tôi!"

Lama Thubten Zopa Rinpoche sinh vào rạng sáng ngày 3 tháng 12 năm 1945, ngày cuối tháng 10 năm Chim Gõ theo âm lịch Tây Tạng, tại Thangme, một ngôi làng vùng Khumbu Nepal trên dãy Hy mã Lạp Sơn.

Rõ ràng là từ khi mới hai hoặc ba tuổi Ngài đã biết mình muốn gì. Ngài sinh vào một gia đình Sherpa đông con, tên Ngài là Dawa Chötor. Mỗi khi bà Yangchen mẹ Ngài vừa quay lưng đi lấy nước, đi xem ruộng khoai hay đi nhặt củi, là Ngài biến mất, nhất quyết leo lên con đường dài dốc đứng quanh co dẫn đến hang động của Lama Lawudo, là vị hành giả cư sĩ được dân trong vùng rất mực tôn kính tên Kunsang Yeshe, đã qua đời vài năm trước đó.

Họ thường tìm thấy Ngài nằm ngủ nơi trạm nghỉ chân ở lưng chừng sườn núi, theo lời bà Ngawang Samten, em gái ngài kể lại. Khi họ bảo "về nhà đi!" thì Ngài sẽ chỉ về phía hang động bên trên và nói: "Không, đó mới là nhà của tôi!"

Ani Samten kể rằng Rinpoche không giống những đứa trẻ khác: khi dùng bữa Ngài thường hoặc ngồi một mình, hoặc ngồi trên một chiếc hộp cao. Và khi chơi, Ngài luôn đóng vai lama chủ trì lễ cúng dường, ban pháp quán đảnh, báo tên thí chủ của Lama Lawudo, bảo rằng họ sẽ đến thăm.

Khi lên ba, Rinpoche rất vui khi vị thị giả của Lama Lawudo tên Ngawang Chöpel đến thăm. Đến khi vị này ra về, Ngài khóc suốt, bảo phải mang Ngài theo. Mặc dù nhiều Lama, trong đó có Trulshik Rinpoche, vị lama được tôn kính trong vùng, đã sớm nhận diện Rinpoche là bậc hóa thân không lầm, nhưng phải nhiều năm sau gia đình của Lama Kunsang Yeshe mới chấp nhận điều này.

Khi lên năm, Ngài được gửi đến học tại gia với một người chú ở bên kia dãy núi, vùng Rolwaling phía Tây Khumbu.

Rinpoche lần đầu gặp người Tây phương tại Rolwaling, Nepal, năm 1952. Nhiếp gia: Tom Weir.

Chính tại đây, năm 1952, Rinpoche lần đầu thấy người "mắt trắng, tóc vàng," như dân Sherpas thường gọi người Tây phương. Có một nhóm đang cắm trại trên đồng cỏ bên kia sông. Háo hức muốn gặp, Ngài băng qua cây cầu bắc tạm, nhưng chưa kịp đến bờ bên kia thì đã ngã xuống nước cùng với món khoai luộc định mang theo làm quà. Rinpoche kể lại rằng lúc ấy, khi đang gắng giữ đầu trời lên khỏi mặt nước, Ngài chợt có ý nghĩ người được biết dưới cái tên Lawudo Lama kia sắp chết, dù chưa biết gì về tánh không nhưng "không có sợ hãi."

Rinpoche ở Phagri, Tây
tạng vào năm 1956,
nơi Ngài lần đầu kết
nối với chư Tăng dòng
Gelug.

Một Hương Đi Mới

Năm 1956, vài người chú của Rinpoche (cha Rinpoche qua đời khi Ngài còn nhỏ) trong cuộc hành hương về Lhasa đã dẫn Rinpoche theo. Họ ghé thăm nhiều thánh tích như Tashi Lhunpo, sau đó gửi Rinpoche ở nhà một người chú ở Phagri, một thị trấn thương mại nằm giữa Sikkim và Bhutan, trước khi đi tiếp đến Lhasa.

Ở đó, Rinpoche gặp một vị sư tên Lozang Gyatso — "Có muốn làm đệ tử của ta không?" Sư hỏi. — "Dạ muốn!" Rinpoche mừng rỡ đáp lời — đánh dấu thời điểm chín mùi mối túc duyên giữa Rinpoche với dòng Gelug. Ngài chuyển đến tu viện của sư phụ ở gần đó, là một chi nhánh thuộc Tu viện Dungkar của Dromo Geshe Rinpoche tại Thung lũng Dromo, cách Phagri một ngày đi bộ về phía Nam.

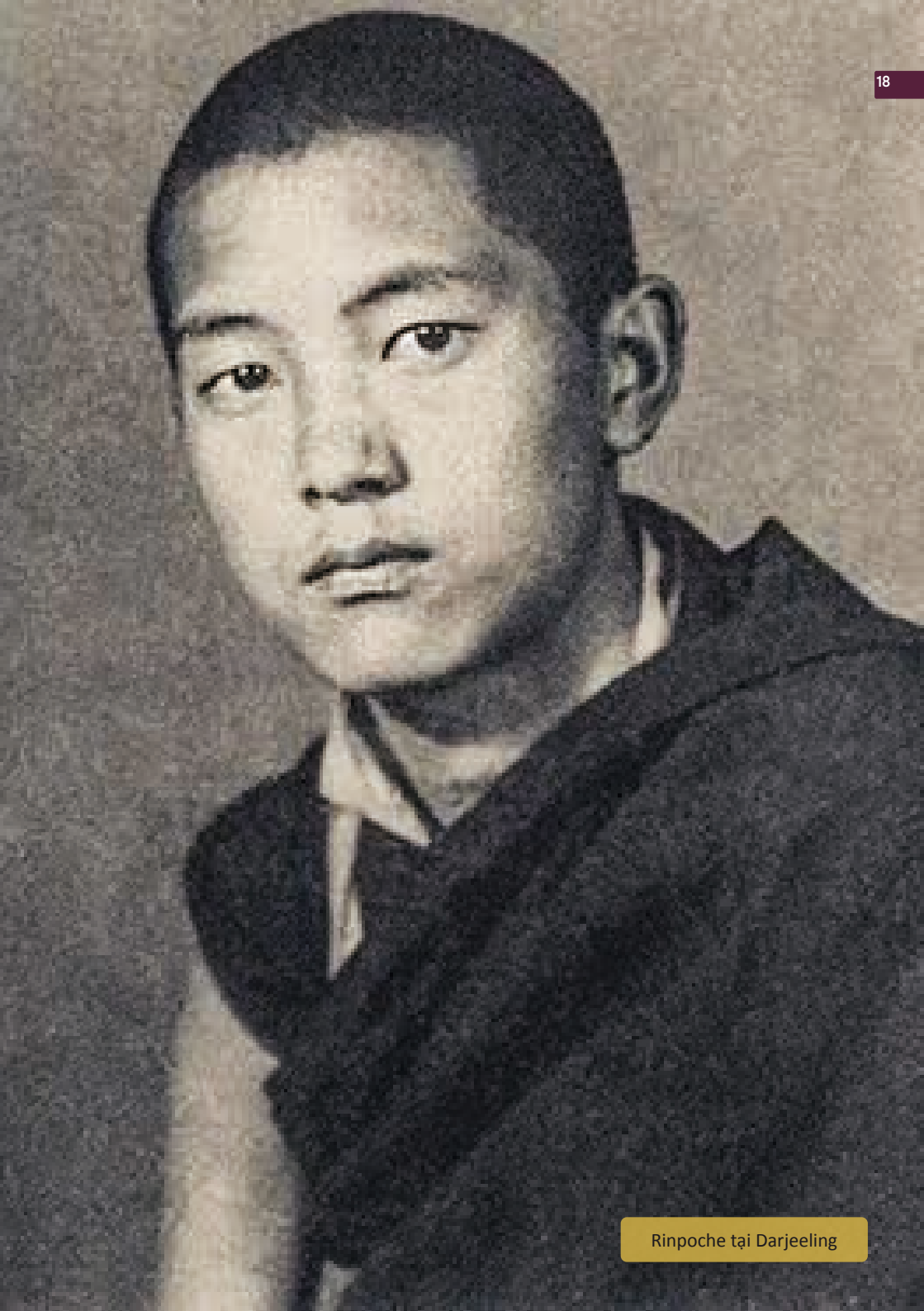
Sáu tháng sau, gia đình Ngài từ Lhasa quay lại đón Ngài về Nepal, dự định sẽ làm lễ đăng quang cho Ngài làm Lawudo Lama, nhưng Ngài cương quyết không muốn đi vì đang rất hài lòng với cuộc sống mới làm tu sĩ dòng Gelug.

Gia đình hết dụ dỗ rồi lại hăm dọa, Ngài vẫn không lay chuyển, kiên trì giữ vững quyết định của mình. Nhờ sự hỗ trợ của một vị thẩm phán địa phương, nói rằng Rinpoche đã 13 tuổi, đủ lớn để có thể tự quyết định, Ngài đã được ở lại tiếp tục tu học. Như mọi khi, Rinpoche biết mình muốn gì.

Năm ấy, Rinpoche thọ giới sa di từ Geshe Thubten Jinpa, sư trưởng trụ trì Tu viện Dungkar, và nhận pháp tự Thubten Zopa. Rinpoche tiếp tục tu học và, với lòng ngưỡng phục các vị đạo sư dòng Gelug, Ngài đã quyết định sau này lớn lên sẽ xây dựng nhiều chùa chiền tu viện.

Phía trên: Rinpoche, hàng trước bên trái, ni cô Freda Bedi, hàng sau ở giữa, cùng chư vị tái sinh khác tại Trường Dành Cho Chư Lama Trẻ Tuổi, nơi ở của Ngài tại Delhi và Dalhousie vào những năm 1962 và 1963.

Vượt sang Ấn Độ

Dự tính gửi Rinpoche sang trường Phật học Je thuộc Tu viện Sera ở Lhasa bị cản trở vì cuộc nổi dậy chống Trung Quốc nên Rinpoche đã cùng sư phụ Lozang Gyatso theo đường tắt vượt Bhutan sang Ấn Độ, đến nơi vào mùa thu năm 1959.

Rinpoche được đưa đến một pháo đài cổ ở Buxaduar cách đó không xa, từng là nơi giam giữ tù binh thời Anh quốc đô hộ. Nay chính phủ Ấn dành hẳn nơi này làm khu định cư cho hàng ngàn tu sĩ Tây tạng tị nạn đang tràn qua biên giới.

Nếu không vì một quyết định ngẫu nhiên của viên cảnh sát phụ trách người tị nạn Tây Tạng ở biên giới lúc ấy, có lẽ cuộc đời của Rinpoche đã rẽ sang một hướng khác. Rinpoche lẽ ra phải cùng các tu sĩ từ Phagri đi đến một chi nhánh của tu viện Dromo ở Ghoom, gần Darjeeling, nhưng vì một lý do nào đó, viên cảnh sát lại bảo Rinpoche đến Buxa.

Sau này, Rinpoche thường đùa rằng nếu khi ấy mà đi Darjeeling thì có khi là Rinpoche đã hoàn tục, thành gia thất, con cháu đầy đàn!

Thật ra vào năm 1961, Ngài đã phải dành vài tháng để điều trị bệnh lao ở Tu viện Samten Choling, một trong những tu viện ở Ghoom. Trùng hợp là Kyabje Ling Rinpoche, giáo thọ trưởng của Thánh Đức Đalai Lama, cũng đang điều trị ở đó. Ngài dùng bữa cùng Kyabje Ling Rinpoche, thọ pháp, rồi "cùng nhau dạo chơi và vui đùa," theo lời kể của Ling Rinpoche đời hiện tại.

Hai vị lại gặp nhau 10 năm sau đó tại Bồ Đề Đạo Tràng. Rinpoche khi ấy nhận lễ thọ giới tỳ kheo do Kyabje Rinpoche truyền giới.

Ngoài thời gian đôi khi đến trường dành cho các vị Lama tái sinh trẻ tuổi do một ni cô người Anh tên Freda Bedi điều hành, trước ở Delhi, sau ở Dalhousie, và thời gian ở Ghoom, còn lại, bảy năm tiếp theo, phần lớn Rinpoche ở Buxa.

Tại Buxa vào năm 1963, nhờ mối liên hệ với một vị học giả tại

Rinpoche tại vườn bách thảo thành phố Darjeeling năm 1961, sau cuộc đả ngoại với đại sư Kyabje Ling Rinpoche cùng tùy tùng. Ảnh dùng dưới sự đồng thuận của Thubten Tsering.

Tu viện Sera là Geshe Rabten, người đã từng sống và tu học cùng Rinpoche, Rinpoche được nhận vào trường Sera Je ngay khi mới đến. Ngài bắt đầu thọ pháp từ Lama Yeshe, một đệ tử đồng môn hơn Rinpoche 10 tuổi. Khi ấy Rinpoche 18 tuổi.

Rinpoche lần đầu thọ pháp từ Lama Yeshe khi lưu vong tại Buxaduar năm 1963 và ở lại cạnh Lama làm đệ tử tâm huyết cho đến khi Lama thị tịch 20 năm sau đó; ở đây, trên núi gần Lawudo năm 1970. Nhiếp gia: Terry Clifford.

Gặp Gỡ Lama Yeshe

Hai vị đã biết nhau từ Buxa, do cả hai đều đến nghe Geshe Rabten thuyết pháp. Rinpoche kể lại mình đã vô cùng xúc động trước lòng tôn kính đạo sư của Lama. Nhưng nay Geshe Rabten chuẩn bị rời đi Dharamsala và Lama Yeshe là một trong những vị tu sĩ mà Geshe-la khuyên Rinpoche nên theo học.

Theo lời Rinpoche kể lại thì buổi thọ pháp đầu tiên không mấy cát tường.

Vì một lý do nào đó, Ngài cảm thấy miễn cưỡng khi leo lên đỉnh đồi đến chỗ ở của Lama. Ngài kể một phần là vì Ngài không mang theo lễ vật cúng dường: "Lần đầu kết nối với đạo sư, điều quan trọng là phải cúng dường cho đúng cách." Và rồi khi đến nơi, Lama thuyết những gì, một chữ Rinpoche cũng không hiểu. Ngài thầm nghĩ "Ước gì Lama nói chậm hơn!" Nhưng rồi Ngài vẫn quay lại ngày hôm sau, ngày sau nữa, và rồi cuối cùng Ngài dọn đến ở luôn.

Rinpoche đã ở lại làm đệ tử tâm huyết của Lama Yeshe trong suốt quãng đời 20 năm còn lại của Lama.

Lama và Rinpoche tại nhà của Zina Rachevsky, đệ tử Tây phương đầu tiên của hai vị, Darjeeling, 1967. Ảnh dùng dưới sự đồng thuận của LYWA.

Rinpoche nhận lại hàng động của Lawudo Lama năm 1969; ở đây, cúng Torma, 1970.
Nhiếp gia: Robbie Solick.

Tu Viện Kopan: Một Trung Tâm Hai Chức Năng

Năm 1967, hai Ngài gặp vị đệ tử ngoại quốc đầu tiên, cô Zina Rachevsky, trong thời gian tĩnh dưỡng lần hai ở Darjeeling vào năm 1967. Rồi hai vị cùng cô dời đến Boudhanath ở thung lũng Kathmandu, Nepal. Không lâu sau Tu viện Kopan được thành lập trên một ngọn đồi ở phía bắc của bảo tháp.

Năm 1969, gia đình của Lawudo Lama dời trước cuối cùng đã cúng dường đất đai và tài sản cho Rinpoche, bao gồm cả hang động mà Lawudo Lama đã tọa thiền trong những năm cuối đời.

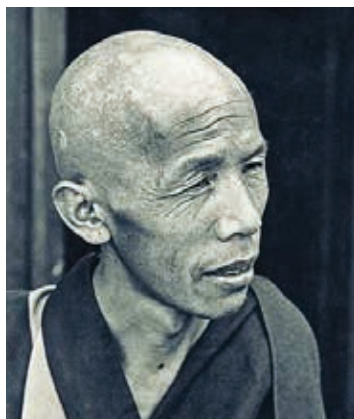
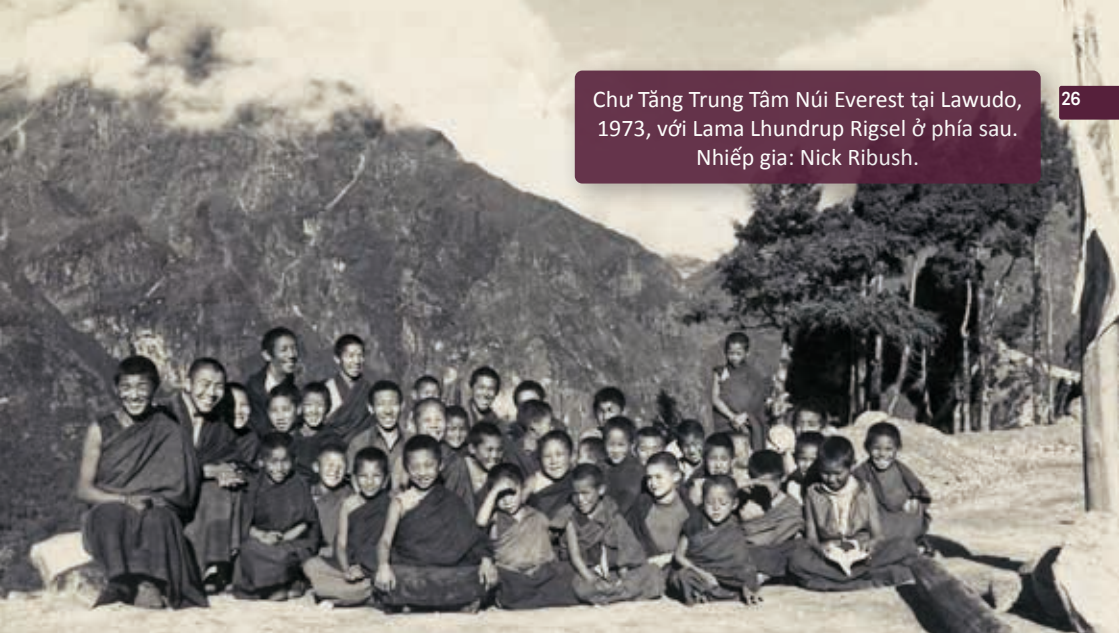
Cũng chính vào khoảng thời gian ấy, chư vị đệ tử trước đây của Lawudo Lama đã thỉnh Rinpoche thiết lập một nơi cho các cậu bé trong vùng đến tu học. Các vị Lama đặt tên cho nơi ấy là Trung Tâm Núi Everest, khai trương vào năm 1972, có khoảng 30 tu sĩ nội trú, trong đó có thân tái sinh của bốn vị lama trong vùng.

Các vị thường đến Kopan vào mùa đông, rồi về sau ở lại luôn. Các vị được Lama Lhundrup Rigsel chăm sóc. Vị này xuất thân từ tu viện Sera, vốn là đệ tử của Lama Yeshe và ở cùng với Lama ở Buxa. Lama Lhundrup tiếp tục chăm lo cho các tu sĩ tại Kopan cho đến khi viên tịch năm 2011.

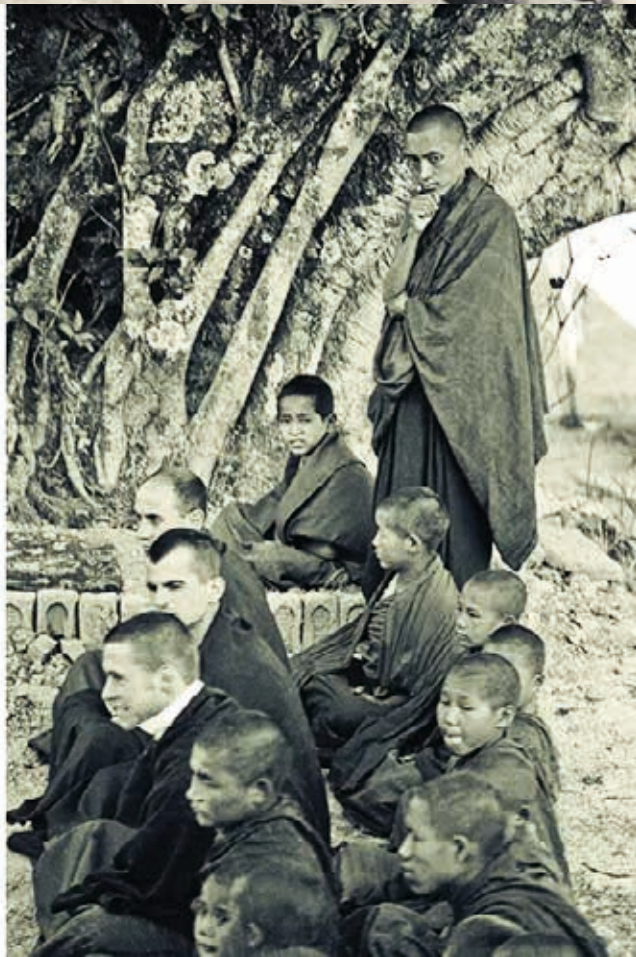
Năm 1971, khóa Lamrim một tháng chuyên sâu cho người ngoại quốc được tổ chức lần đầu tại Kopan, rồi sau trở thành sự kiện hàng năm được gọi là Khóa Học Tháng 11.

Lama và Rinpoche đã biết trước để học tiếng Anh từ khi còn ở Buxa — và khám phá ra rằng học thuộc lòng từ điển tiếng Anh theo cách học truyền thống của Tây Tạng không hữu ích gì mấy, — nên đã có thể dễ dàng chiếm lấy trái tim của đệ tử mới đến đang khát khao tìm kiếm một cách nhìn mới về chính mình và thế giới xung quanh.

Chư Tăng Trung Tâm Núi Everest tại Lawudo, 1973, với Lama Lhundrup Rigtsel ở phía sau. Nhiếp gia: Nick Ribush.

Lama Lhundrup, ảnh trái, chăm sóc cho chư tăng Kopan từ 1973 cho đến khi viên tịch năm 2011. Ảnh phải, Rinpoche và Gelek Gyatso Rinpoche, một trong bốn vị tái sinh của nhóm Tăng sĩ đầu tiên tại Trung Tâm Núi Everest, và các vị tăng khác, Kopan, 1974. Nhiếp ảnh: Ursula Bernis.

Kopan nhờ vậy đã phát triển thành một trung tâm với hai chức năng: một là tu viện Phật giáo Tây Tạng truyền thống theo cùng chương trình giảng dạy với Tu viện Sera Je, về sau được công nhận là chi nhánh trực thuộc tu viện này; hai là nơi dành cho người ngoại quốc đến tu học và nhập thất quanh năm. Sự kết hợp tưởng không thể xảy ra, nhưng lại hoạt động rất tốt đẹp.

Cả hai vị Lama và Rinpoche đều có sức thuyết phục và khả năng lôi cuốn rất lớn, thu hút đệ tử khắp nơi. Với phong thái riêng, vị nào cũng đều là minh chứng cho hiệu quả của đường tu trí tuệ và từ bi mà hai vị giảng dạy.

Hai vị dẫn dắt đệ tử vào với cái thấy đặc thù của Phật giáo, một khám phá mới cho Tây phương, cho họ thấy rằng họ không phải cố định như gổ đá, rằng tâm của họ có thể chuyển đổi triệt để, rằng vọng tưởng không phải là bẩm sinh, và rằng khổ đau từ vọng tưởng hình thành không phải là không có hồi kết thúc.

"Các bạn có thể uốn nắn tâm mình thành bất cứ thứ gì mình muốn," Rinpoche bảo thế.

Lama Yeshe ở trong vườn cùng đệ tử tại Trung Tâm Núi Everest, Tu Viện Kopan, 1979.

Rinpoche và Lama và các bạn ở trước thềm Tu Viện Kopan, Nepal, 1969. Ảnh dùng dưới sự đồng thuận của LYWA.

Là Một Đệ Tử Hoàn Hảo

Rinpoche quả đúng là một món quà quý giá dành cho đệ tử mới đến, những người hoàn toàn không biết phải tiếp xúc với vị đạo sư của mình như thế nào. Rinpoche đã thị hiện làm một đệ tử hoàn hảo: cư xử luôn đúng mực, nhẹ nhàng, tinh tế, thậm chí tao nhã.

Lòng tôn kính hoàn hảo này đã nói lên nhiều điều về đối tượng được Rinpoche tôn kính, cũng như về chính bản thân Ngài — bằng không dám đệ tử non nớt này làm sao biết được Lama Yeshe, một tăng sĩ xuề xòa với trái tim thoáng rộng như trẻ thơ này thật ra là bậc chân tu đặc đạo, đại thông tuệ? Trong mắt họ, Rinpoche mới là thánh nhân, Lama không phải. Rinpoche đã chỉ cho họ biết đích xác phải hành xử như thế nào.

Rinpoche về sau có nói rằng Lama Yeshe, "người mà tôi không dám gọi thẳng tên, nhân từ hơn cả chư Phật ba thời, đã nuôi dưỡng tôi về mặt vật chất lẫn tâm linh với lòng từ ái vượt xa tình thương cha mẹ đời này dành cho tôi."

Rinpoche và Lama, ở phía trước, với các thành viên của khóa tu học lamrim đầu tiên tại Kopan, tháng 4, 1971. Ảnh chụp dưới sự đồng thuận của Fred von Allmen.

Rinpoche và Lama tại Solu Khumbu, 1972. Ảnh chụp dưới sự đồng thuận của LYWA.

Là Một Bậc Hiền Trí

Lama là năng lượng giám sát trọn quá trình phát triển tu viện Kopan. Còn năng lực của Rinpoche thì hiển lộ khi Ngài thuyết pháp. Rõ ràng Rinpoche không chỉ là một hành giả mà còn là bậc hiền trí: ngoài thiền định (và học tiếng Anh) thì ý thích duy nhất của Ngài từ bé là học giáo pháp bao la của Phật.

Tại các Khóa Giảng Tháng Mười Một, Rinpoche thuyết những bài pháp thật dài và nhiệt tình. Ngài rộng lượng vô cùng, không bao giờ biết mệt, đi sâu vào tận những ngõ ngách phức tạp nhất của đường tu giác ngộ.

Giống y như là đang nghe pháp xuất ra từ chính miệng của Tổ Je Tsong Kha pa, nguyên vẹn không thay đổi từ khi được thuyết ra thời Trung Cổ đến giờ.

Bài Rinpoche giảng về trí tuệ thật sắc bén chi li, rõ ràng là đến từ kinh nghiệm thật chứng. Nếu đủ can đảm tham gia biện kinh, bạn sẽ thấy ở đó mình bị nụ cười của Ngài tước mất vũ khí, đang tự tin trả lời câu hỏi nhẹ nhàng thì đột nhiên bị Rinpoche cho sập bẫy, bạn chợt nhận ra mình đã không còn chân đứng.

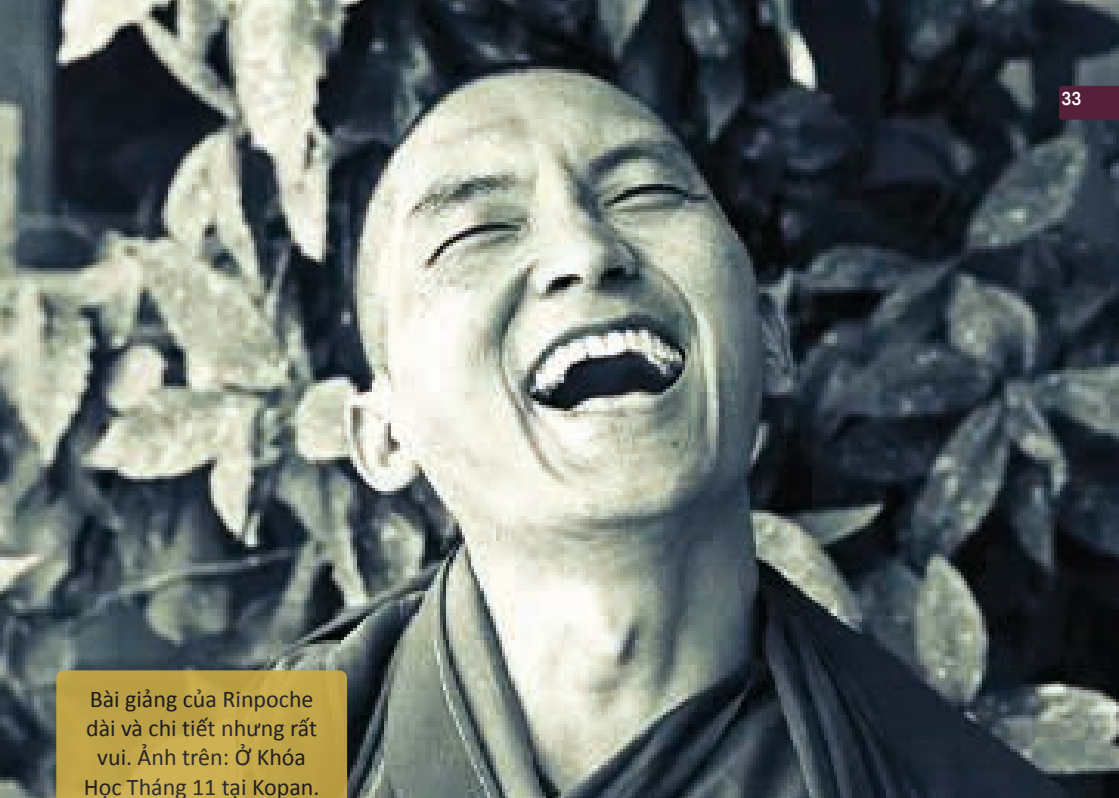
Lời Rinpoche giảng về nỗi khổ của chúng sinh không ngừng lại ở cảm xúc. Ngài thúc đẩy đệ tử phát khởi tâm từ "khôn kham," với niềm khát khao mãnh liệt muốn giải thoát tất cả, vĩnh viễn, "nhờ vào chính mình, một mình mình."

Lửa và diêm sinh mà tôn giáo khác nhắc đến không là gì so với những chi tiết rợn người khi Rinpoche mô tả về các cõi địa ngục, nơi chúng ta có thể rơi vào vì quả báo của ác nghiệp và phá giới. Nhưng điều này được cân bằng nhờ lời giảng dí dỏm, vui vẻ, và nhờ lòng trìu mến từ hòa của Rinpoche dành cho mọi người.

Lama cũng thuyết pháp trong những khóa tu này và bài thuyết pháp của Lama hoàn toàn khác: hiện đại, tâm lý, đầy khích lệ, đặc biệt là lời mô tả về tiềm năng kỳ diệu của con người. Lama chưa

từng đề cập đến chữ "địa ngục"! Sự hiểu biết về tâm lý hiện đại và khả năng giao tiếp của Lama thật phi thường. Bạn sẽ bị cuốn theo lời giảng của Lama: giấc ngộ chừng như quá dễ dàng!

Bài giảng của Rinpoche dài và chi tiết nhưng rất vui. Ảnh trên: Ở Khóa Học Tháng 11 tại Kopan. Nhiếp gia: Ven. Thubten Kunsang. Ảnh dưới: California, 1975. Nhiếp gia: Carol Royce-Wilder

Là Một Hành Giả

Nhờ lòng từ ái bảo bọc đỡ dội của Lama, Rinpoche đã có thể ngày đêm đắm mình học và thiền, thường luôn nhập thất. Sau một kỳ nhập thất, Lama nói với một đệ tử thân cận, "Ta nghĩ nay chúng ta đã có được một em bé Phật nhỏ thực sự!"

Rinpoche đã thôi ngủ từ nhiều năm trước, thiền định suốt đêm. Sau những cơn bệnh lao ở Buxa, Ngài vô cùng gầy yếu, và cứ thế rất nhiều năm, trông đúng với khía cạnh tu khổ hạnh của Ngài.

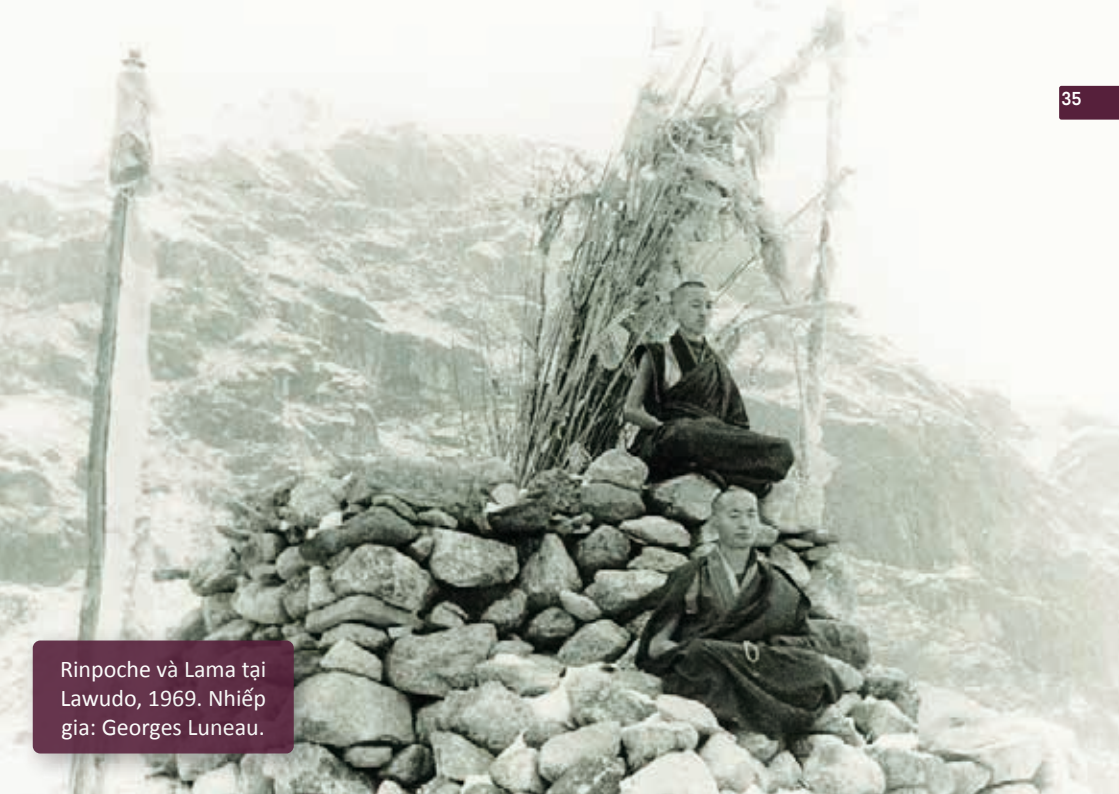
Rinpoche lúc bấy giờ cũng đã nổi tiếng là người tận tụy thực hành hạnh bố thí: đối với thánh nhân cũng như với người thường.

Ngài dành rất nhiều thời gian gia trì phần ăn của mình để cúng Phật chứ không bao giờ dùng. Lama Yeshe phải dỗ dành Ngài như một người mẹ.

Có lần trong một chuyến bay ngắn, sau khi Rinpoche dành toàn bộ thời gian để gia trì và cúng dường bữa ăn của mình, ngay trước khi người ta mang khay đồ ăn đi, sư thầy Roger hỏi Rinpoche có muốn dùng bữa không. Rinpoche trả lời: "Không cần đâu. Mục đích chính đã hoàn thành."

Chúng đệ tử đều biết là mình phải từ bỏ hy vọng được uống ly trà nóng trong giờ nghỉ giữa buổi thuyết pháp, vì nghi thức quán tưởng cúng trà quá dài. Cha mẹ một vị giám đốc trung tâm nói rằng họ vô cùng hoan hỷ vì Rinpoche đã dành cả hai tiếng đồng hồ để gia trì và cúng dường bữa tối mà họ đã chuẩn bị.

Vào một mùa mưa tại tu viện của Chogye Trichen Rinpoche ở Lâm Tỳ Ni, sư thầy Roger giữa đêm thấy Rinpoche đang nhiếp tâm nhập định, áo lót trùm đầu, cúng dường cơ thể cho hàng trăm con muỗi nhập tiệt.

Rinpoche và Lama tại Lawudo, 1969. Nhiếp gia: Georges Luneau.

Rinpoche trên máy bay, đợi phần ăn của mình để cúng dường chư Phật, 2018, Nhiếp gia: Ven. Roger Kunsang.

Rinpoche đang tận tâm thực hành pháp cúng dường. Bồ đề đạo tràng, 1990. Nhiếp gia: Andy Melnic.

Rinpoche lại tập viết
với bàn tay bị liệt; ở
đây, chép kinh Bát nhã,
Kopan, Tháng 1, 2022.
Nhiếp gia: Ven. Roger
Kunsang

Là Một Nghệ sĩ

Rinpoche còn là một nhà nghệ sĩ; Ngài học vẽ tranh thangka khi còn nhỏ. Một trong những vị đệ tử của Ngài, nhà điêu khắc người Anh tên Peter Griffin kể lại rằng Rinpoche luôn thích thú tham gia vào quá trình làm tượng và sẽ bỏ ra hàng giờ để giải thích về nghệ thuật định dạng cho tượng.

Peter nói: "Có thể thấy rằng Rinpoche hoặc là đang kết nối với vị bồ tôn, hoặc là đang trực tiếp nhìn thấy vị bồ tôn đó. Ngài không chỉ nói suông về nghệ thuật mà là đang truyền đạt những phẩm hạnh của đức bồ tôn và giải thích phải thể hiện những phẩm hạnh ấy trong nghệ thuật như thế nào, làm sao một đường cong nhẹ ở khóe môi, một hình dạng của mí mắt lại biểu hiện được lòng từ bi của đức Phật, hoặc làm sao chỉnh nhẹ hình dáng một chút lại thu hút người nhìn hơn."

Rinpoche là một nhà thư pháp: niềm vui lớn nhất của Ngài là chép lại bộ Kinh Bát Nhã bằng vàng.

Và Rinpoche còn vẽ cả truyện tranh. Những mẩu truyện tranh biếm họa ngây thơ, vui nhộn kèm lời chú thích bằng Phật pháp của Ngài đã lan rộng khắp thế giới: trong sách, trên thiệp, trong thư, và trên các tấm áp phích ở khuôn viên các trung tâm.

Rinpoche là bậc thầy về các âm điệu cầu nguyện và nhạc cụ dùng trong nghi lễ cúng dường. Âm điệu như đến từ các vị Đà kì ni và âm thanh phát ra từ chũm chọe của Rinpoche thật huyền diệu. Mỗi nốt nhạc đều rất rõ ràng và chính xác.

Trên thực tế, Rinpoche làm gì cũng đều chính xác và hoàn hảo: thuyết pháp, lễ lạy, cúng dường mạn đà la, phong thái cư xử. Đến cả những chiếc bánh xếp momo Ngài nặn cũng hoàn hảo.

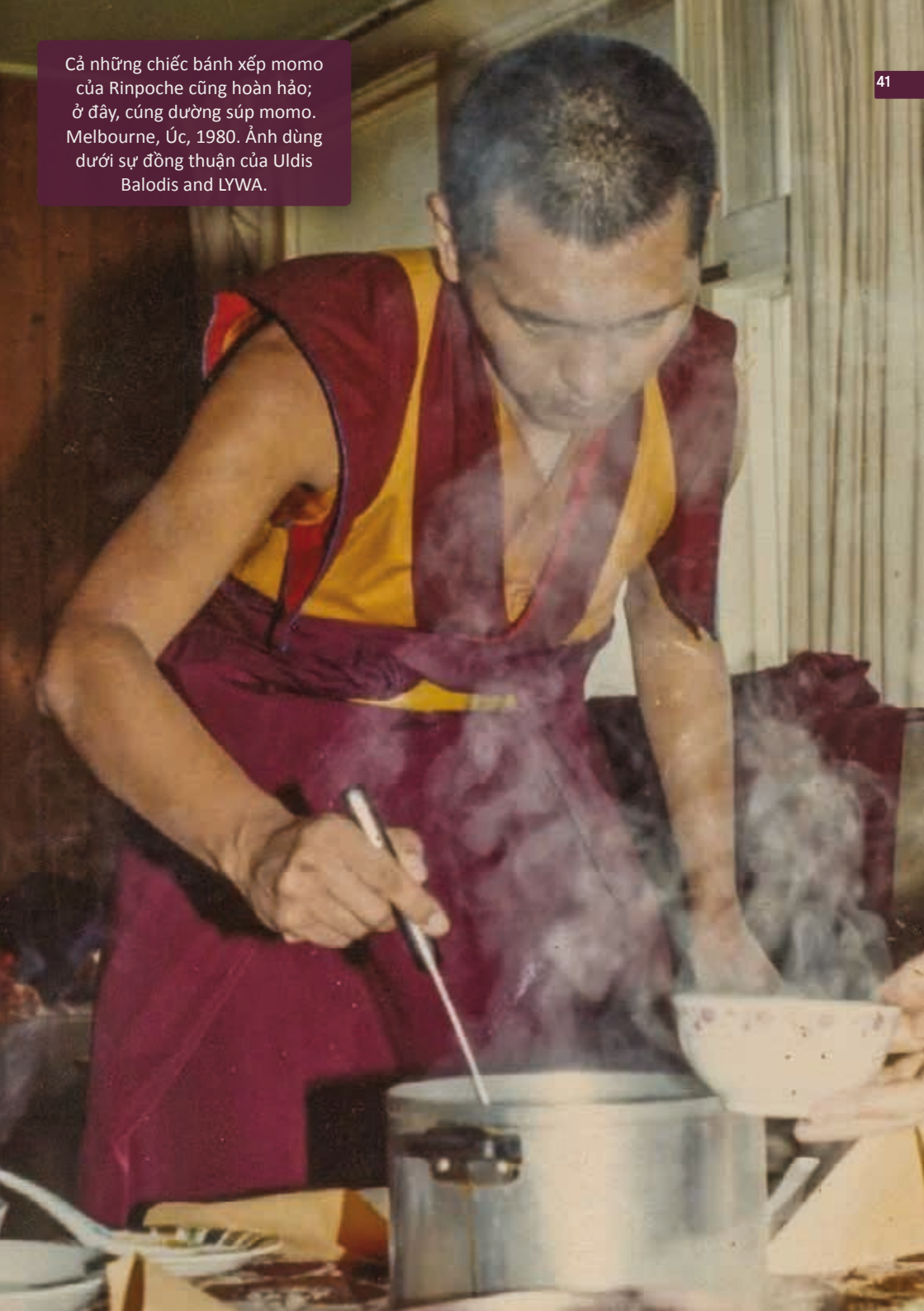
Rinpoche điểm nhãn
tượng Phật Tara dưới
góc bồ đề trước chánh
điện Kopan, 1976.
Nhiếp gia: Peter Iseli.

Rinpoche cúng dường nhã nhạc cho chư giác giả. Nhiếp gia: Bill Kane.

Cả những chiếc bánh xếp momo của Rinpoche cũng hoàn hảo; ở đây, cúng dường súp momo. Melbourne, Úc, 1980. Ảnh dùng dưới sự đồng thuận của Uldis Balodis and LYWA.

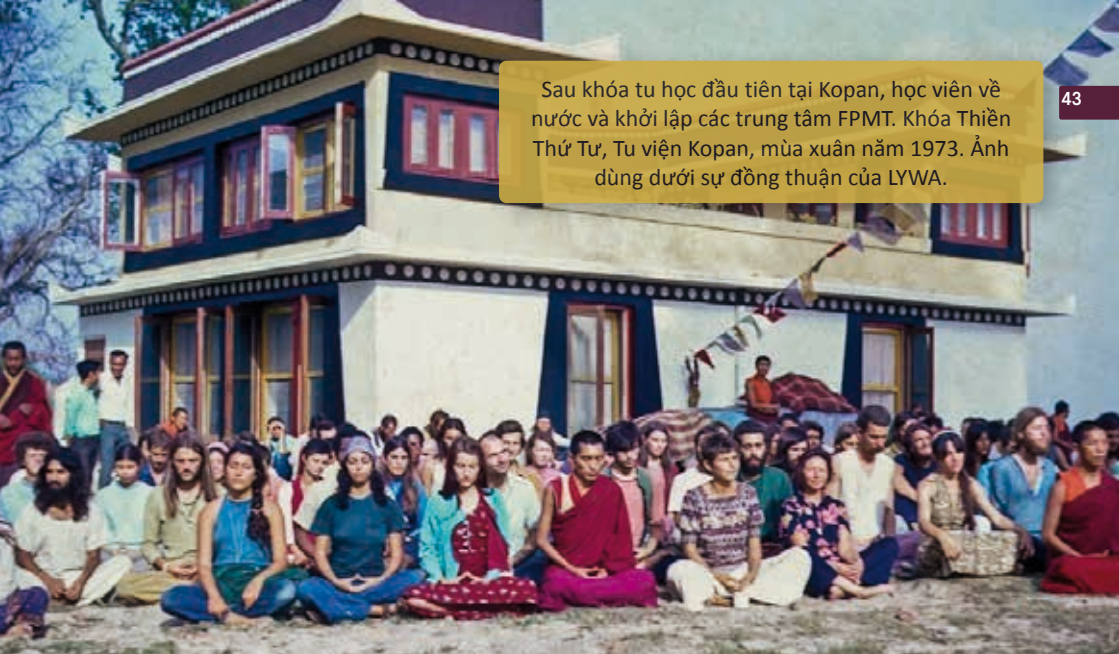

Tu Viện Kopan: Chiếc Nôi Của FPMT

Tu viện Kopan là chiếc nôi của tổ chức được Lama gọi tên là Hội Bảo tồn Truyền Thống Phật Giáo Đại Thừa. Vào thời điểm Lama viên tịch, tổ chức này đã lên đến hàng chục ngàn đệ tử với khoảng 40 chi nhánh ở 13 quốc gia, bao gồm các trung tâm Phật giáo, địa điểm nhập thất, dự án phụng sự xã hội, nhà xuất bản, nhiều tu viện (khi ấy có chừng một trăm vị tăng ni ngoại quốc) và có cả ni viện Kachoe Ghakyil dành cho chư ni vùng Hy mã Lạp sơn tu học theo cùng một chương trình với tu viện Kopan, tọa lạc ngay dưới chân đồi, và cũng có Lawudo Gompa — do mẹ, chị gái, anh trai Rinpoche chăm nom từ nhiều năm qua.

Sau khóa tu học đầu tiên tại Kopan, học viên về nước và khởi lập các trung tâm FPMT. Khóa Thiền Thứ Tư, Tu viện Kopan, mùa xuân năm 1973. Ảnh dùng dưới sự đồng thuận của LYWA.

Đến khi Lama Yeshe viên tịch vào năm 1984 số người Tây phương xuất gia lên đến vài trăm; ở đây, một trong những nhóm đầu tiên, Bồ đề đạo tràng, 1974, ngoài cùng phía bên trái là mẹ của Rinpoche. Ảnh dùng dưới sự đồng thuận của LYWA.

Rinpoche, và mẹ, anh và chị, những người chăm sóc hàng động Lawudo trong suốt những năm vừa qua; ở đây, ngoài cửa động, 1990. Ảnh dùng dưới sự đồng thuận của LYWA.

Rinpoche và Lama, Chenrezig Institute,
Australia, 1975. Nhiếp gia: Nick Ribush, khôi
phục ảnh cũ: David Zinn.

Lama Và Rinpoche Là Một

Như thế hai vị là một: luôn là "Lama và Rinpoche," trong cùng một hơi thở. Nên thật đau đớn khi Lama viên tịch giữa lúc còn quá trẻ, ở tuổi 49, vào tháng 3, 1984. Ban đầu, Rinpoche từ chối không nhận vai trò giám đốc tinh thần. "Tôi chỉ thấy tê dại, không thể nghĩ được gì." Nhưng cuối cùng Rinpoche đã chấp thuận.

Năm sau, Rinpoche và một số thành viên của FPMT diện kiến Thánh Đức Đạt lai Lama tại Dharamsala. Ngài ngồi cạnh Thánh Đức Đạt lai Lama, cúi thấp đầu với lòng thành kính. Thánh Đức Đạt lai Lama quay sang, trùi mền vỗ nhẹ đầu Rinpoche và nói: "Tôi thực sự vui với người bạn già này của tôi... Cho đến nay, làm việc gì bạn cũng đều làm rất tốt. Tổ chức của các bạn có vẻ là một trong những tổ chức Phật giáo ổn định và hiệu quả nhất hành tinh này, tôi nghĩ vậy. Cho nên, là một Phật tử, là một tu sĩ Phật giáo, tôi rất trân trọng nỗ lực của bạn."

Sau một năm mất mát đau buồn, đây là lời chữa lành dành cho trái tim rạn vỡ của mọi người.

Thật đau lòng khi Lama viên tịch; ở đây, Vajrapani Institute, California, tháng 3, 1984. Nhiếp gia: Jeff Nye.

Ánh Sáng Dẫn Đường

Suốt bốn mươi năm tiếp theo sau, Rinpoche làm ánh sáng dẫn đường cho tổ chức FPMT. Năm 2023, tổ chức này đã mở rộng hoạt động đến 34 quốc gia, tất cả đều do đệ tử của Lama thành lập và quản lý. Nhiều trung tâm Phật giáo hơn, nhiều địa điểm nhập thất hơn, nhiều tu viện cho tăng ni hơn; hoạt động xuất bản nhiều ngôn ngữ, dự án giảng dạy giáo dục đại đồng, lập tượng Phật Di Lạc hùng vĩ ở Ấn Độ, xây dựng bản sao tráng lệ của Bảo tháp Gyantse ở Úc, dịch vụ chăm sóc cuối đời, phụng sự xã hội với những dự án như phục vụ tù nhân, giải thoát động vật: mục đích duy nhất của tất cả hơn 135 hoạt động này, như Rinpoche bày tỏ, là để giảm bớt khổ đau cho chúng sinh, đưa chúng sinh đến với hạnh phúc, và cuối cùng là đến với hạnh phúc rất ráo của đại giác ngộ.

Nhiều dự án khác được chính Rinpoche trực tiếp khởi xướng, do văn phòng của Ngài quản lý, hoạt động chủ yếu là tài trợ thiện nguyện. Năm ngoái, có khoảng 4 triệu đô la đã được trao cho người cần hỗ trợ.

Ví dụ, năm ngoái Quỹ Hỗ Trợ Tăng Đoàn đã tài trợ hơn 1/4 số tiền 4 triệu đô la cho các dự án khác nhau của khoảng 15 tu viện tăng ni ở Ấn Độ, Nepal và Mông Cổ, cũng như hỗ trợ cho Tăng đoàn ngoại quốc.

Năm 1991, Rinpoche thành lập Quỹ Thực Phẩm Sera Je tại tu viện của Lama và Rinpoche miền Nam Ấn. Khởi đầu với qui mô nhỏ, quỹ đã phát triển lớn rộng hơn, cung cấp trai chay hằng ngày với một căn bếp mới xây cho khoảng 3.000 tăng sĩ với chi phí 280.000 đô la mỗi năm. Năm 2018, toàn bộ quỹ tài trợ 5.3 triệu đô la đã được trao lại cho Tu viện Sera Je, lợi tức từ số tiền này sẽ trang trải chi phí cúng dường trai tăng vô thời hạn.

Quỹ Giảng Sư Lama Tsongkhapa, được thành lập theo yêu cầu của Thánh Đức Đalai Lama vào năm 1997, cung cấp một khoản trợ

Rinpoche đón Losar (năm mới) tại Đài Loan, 11 tháng 2, 2013. Nhiếp gia: Ven. Thubten Kunsang.

Đại Bảo Tháp Từ Bi, gần Bendigo, Úc, 2023. Hình ảnh đến từ Great Stupa of Universal Compassion.

cấp nhỏ hàng tháng cho 150 giảng sư dòng Gelug và các vị Tu viện trưởng đã nghỉ hưu. Quỹ cũng cung cấp kinh phí cho hàng trăm chur tăng để trang trải chi phí đi lại và ăn ở khi tham gia các khóa lễ truyền thống.

Rinpoche cũng thành lập các dự án xây dựng tượng Phật và bảo tháp, vẽ tranh thangka, dịch và xuất bản kinh sách, viết thư pháp Bát Nhã Tâm Kinh bằng vàng; các quỹ dành cho việc tụng kinh, cầu nguyện và hành trì, cúng dường vàng và vải gấm cho các thánh vật tại các tu viện ở Nepal và Ấn Độ; dự án xây dựng phòng khám sức khỏe, bảo vệ môi trường, hỗ trợ người dân Tây Tạng lớn tuổi, trẻ em và động vật.

Chư ni Khachoe Ghakyil
tham gia biện kinh. Nhiếp
gia: Ven. Thubten Choying.

Trường Di Lạc [Maitreya
School], Bồ đề đạo tràng, Ấn
độ, 20 tháng 1, 2023.

Chú Dê may mắn này được Rinpoche gia trì sau khi được cứu về từ tay đồ tể, hiện đang sống tại Khu Bảo Tồn Giải Phóng Động Vật, Kathmandu. Nhiếp gia: Ven. Lobsang Sherab.

Mọi Thứ Đều Có Ở Trên Chóp Đỉnh Của Ước Nguyện

Không gì có thể ngăn cản Rinpoche. Việc gì cũng có thể. Ngài thường căn dặn đệ tử: "Mọi thứ đều có ở trên chóp đỉnh của ước nguyện." Và với nguyện ước thì Rinpoche không biết sợ là gì. Chẳng từng lo lắng xem nguồn tài chính sẽ đến từ đâu. Một sư cô tu viện trưởng ở Đài Loan sau khi diện kiến với Rinpoche sáng hôm ấy đã kể với sư thầy Roger rằng đêm hôm trước Sư cô nằm mơ thấy Bồ tát Quan Thế Âm hiện ra bảo sư cô là có một người rất đặc biệt sắp đến, hãy "đưa cho người ấy bất cứ thứ gì người ấy muốn." Thứ gì là thứ Rinpoche muốn? Chính là nguồn tiền ban đầu cho Quỹ Thực Phẩm Sera Je sắp được thành lập.

Nhưng đây chỉ là phần nổi của tảng băng. Rinpoche nói với một vị đệ tử còn đang kinh ngạc trước số lượng dự án của Ngài: "Ta chỉ mới kể với con về 5% trong số đó!"

Sư thầy Roger nhớ rõ một buổi chiều năm 2007 tại trung tâm Kachoe Dechen Ling ở Aptos, California. Giữa hai thời thiền trong kỳ nhập thất, Rinpoche bước xuống cầu thang với một chồng giấy ghi chú Post-it màu xanh, trên cả hai mặt giấy đầy những nét chữ đặc trưng của Rinpoche về những ý tưởng, những viễn tượng.

Rinpoche ngồi xuống mô tả. Ý tưởng cứ thế tuôn trào, vô số điều Ngài muốn thực hiện nhằm lợi lạc chúng sinh: xây dựng 100.000 bảo tháp khắp thế giới, 100.000 kinh luân khắp thế giới, 1.000 tượng Phật Di Lặc khắp thế giới — không phải chỉ một; các dự án hỗ trợ các tu viện và ni viện, các chương trình giáo dục, ý tưởng này nối tiếp ý tưởng kia, trùng điệp không ngớt.

Sư thầy Roger thấy rõ ràng là có "một điều gì đó rất khác thường đang diễn ra." Như thể Rinpoche đang nhìn thấy tất cả những điều ấy rất rõ ràng. Bây giờ tất cả đều đã được gói trọn trong chương

Quý Trai Tăng Sera Je cúng dường bữa chay hàng ngày cho hơn
3.000 tăng sĩ tại Tu Viện

trình Viễn Tượng Rộng Lớn Rinpoche Dành Cho FPMT. Rất nhiều ý tưởng trong số đó nay đã trở thành dự án đang được thực hiện.

Không có giới hạn về thời gian, Rinpoche nói. "Chuyện này cần nhiều kiếp để thực hiện."

Một trong những viễn tượng của Rinpoche là chăm sóc người lớn tuổi. Các cụ ở Nhà Cao Niên Dhondenling, Kollegal, Ấn độ, 14 tháng 6, 2016.

Đạo Sư Là Phật

Trong nhiều năm, Rinpoche luôn dành thời gian để nhập thất, nhận quán đảnh, và nhận khẩu truyền hai dòng pháp truyền thừa giáo hành và giáo thuyết. Dòng pháp nào các vị đạo sư của Rinpoche không có, Rinpoche sẽ tìm người đủ tư cách, dù chỉ là một người bình thường ở đâu đó, thậm trọng xem xét xuất thân và phẩm hạnh trước khi kết nối với đạo sư.

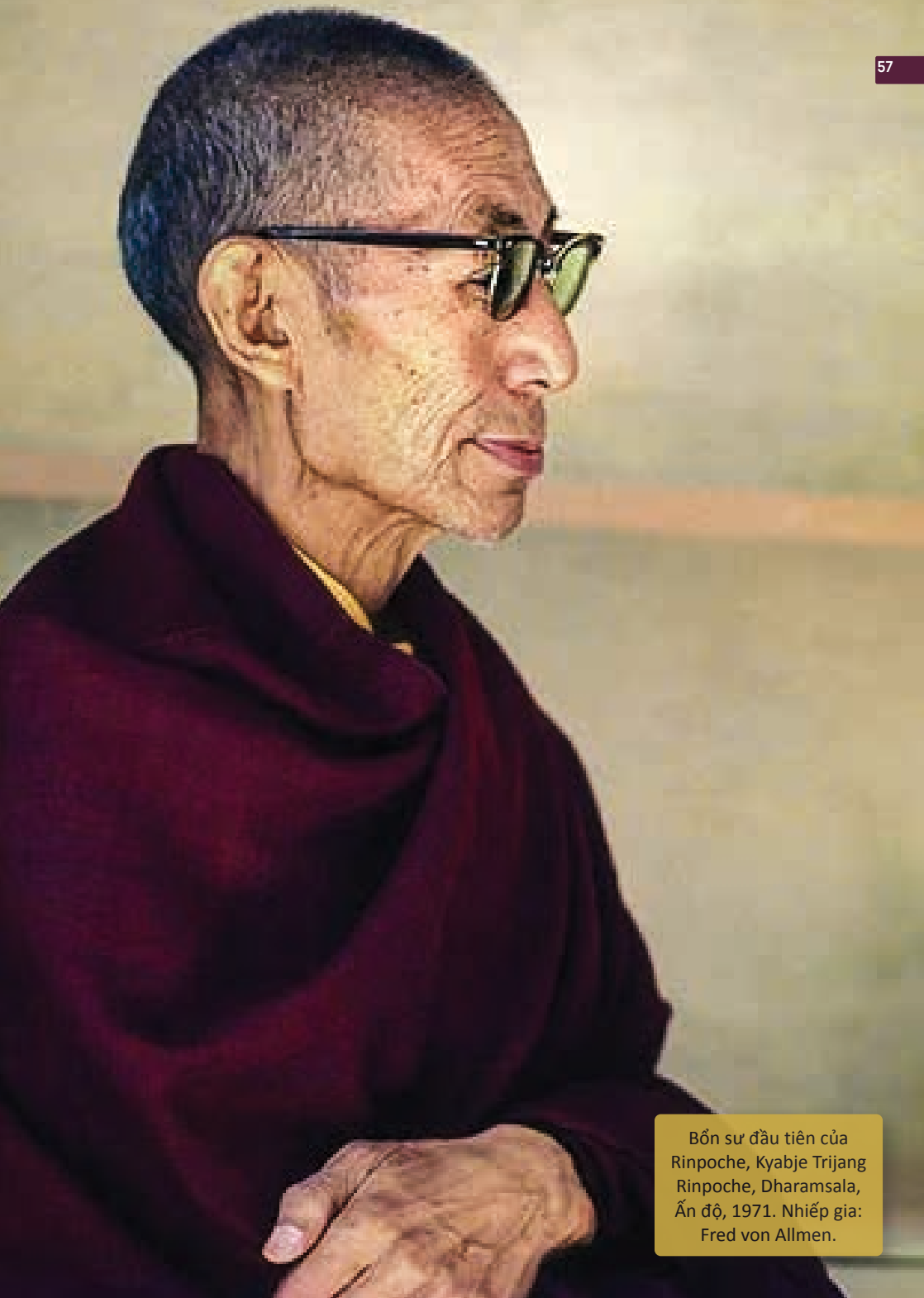
Rinpoche có khoảng 40 đạo sư, trong đó có Khandro Tseringma Rinpoche (bà lại là đệ tử của Rinpoche). Tại khóa tu Tháng Mười Một năm 2019, Rinpoche vui mừng nói với chúng đệ tử rằng bà là "nữ đạo sư duy nhất" của Ngài.

Khi nhận ai làm đạo sư, tâm kính Thầy của Rinpoche dành cho người ấy luôn tuyệt đối. Thánh Đức Đạt Lai Lama, một đạo sư gốc nữa là Trisang Rinpoche, Lama Yeshe, tất cả mọi đạo sư: hết thầy đều là hiện thân của cùng một pháp thân, tâm toàn giác. "Trí giác của khắp chư Phật đồng vị với đại lạc: pháp thân, đó chính là đạo sư, là đạo sư từ hòa, vô cùng từ hòa..."

Nhờ giữ tri kiến thanh tịnh nên Rinpoche chẳng cần cố gắng cũng có thể tự nhiên thấy được mọi hành động, mọi lời nói, mọi quở mắng, mọi tật bệnh, mọi hơi thở của đạo sư, tất cả đều chỉ là giáo pháp đạo sư dạy cho, vì lợi ích của đệ tử; tâm đệ tử cần bất cứ điều gì, đạo sư sẽ thị hiện điều ấy.

Thuận theo lời chỉ dạy của Lama Yeshe, Rinpoche hàng năm đều nhập thất tu pháp Mã đầu Minh Vương Tối Mật cho lợi ích của toàn thể FPMT. Sư thầy Roger nhớ rõ một trong những lần nhập thất này, ở một vùng đồng quê bên ngoài thành phố Melbourne tại Úc vào đầu thập niên 1990. Khi ấy sư thầy Roger cũng đang tự nhập thất. Giữa hai thời thiền, sư thầy thường cho ba con ngựa ở đó ăn cỏ.

Như thường lệ, Rinpoche sẽ tịnh khẩu, nên khi mang bữa ăn đến

Bốn sư đầu tiên của Rinpoche, Kyabje Trijang Rinpoche, Dharamsala, Ấn độ, 1971. Nhiếp gia: Fred von Allmen.

cho Rinpoche, sư thầy thường im lặng. Khoảng ngày thứ mười, vào giờ ăn sáng, sư thầy ngạc nhiên thấy Rinpoche cất giọng chào, – "Chào buổi sáng!"

– "Khóa nhập thất hoàn tất rồi sao thưa Rinpoche?" – Đâu có, Rinpoche trả lời. – "Ta khởi một niệm xấu nên quyết định là mình phải nhập thất lại từ đầu." Thật ra Rinpoche đến cả nghi quỹ cũng còn chưa bắt đầu, Ngài hãy còn ở giai đoạn phát khởi động cơ.

Với sự chân thành tuyệt đối như vậy, kết quả làm sao có thể không đến? Ở California vào năm 1997, trong một khóa tu nhóm nhập thất về cùng một vị bổn tôn, Rinpoche đã kể cho chúng đệ tử nghe về kỳ nhập thất của chính mình, bảo rằng: "Cực kỳ hiệu quả, hiệu quả không thể tin nổi. Ta không biết liệu có liên quan gì đến địa điểm nhập thất không; ta không chắc chắn. Nhưng thật là kỳ diệu. Đó là nơi ta nghĩ mình có thể đạt giác ngộ. Ý nghĩ này chưa từng đến, nhưng ở đó nó đã đến với ta."

Rinpoche với một vị đạo sư khác của Ngài, Thánh Đức Sakya Trizin Rinpoche đời thứ 41 tại Văn Phòng Quốc Tế FPMT, 15 tháng 8, 2018. Nhiếp gia: Ven. Roger Kunsang.

Thiên Đường Ở Tu Viện Kopan

Những chuyến đi không nơi nghỉ của Rinpoche đã phải ngưng lại khi Coronavirus xuất hiện. Rinpoche lưu lại Tu viện Kopan từ sau Khóa tu Tháng Mười Một năm 2019 và ở lại đó bốn năm tiếp theo, lâu hơn bất cứ khoảng thời gian nào Ngài ngồi lại một chỗ trong suốt 50 năm qua. Hẳn đó là thiên đường. Điều này đã giúp cho cơ thể yếu đuối của Rinpoche được dịp nghỉ ngơi.

Nhưng việc thuyết pháp vẫn tiếp tục, qua video. Rinpoche thường ngồi trên ghế sofa lớn trong phòng khách, xung quanh ngày càng nhiều thú bông ngộ nghĩnh, trang hoàng bằng những thông điệp Phật pháp và minh chú. Ngài thuyết pháp bất cứ lúc nào và trong thời gian dài tùy ý.

Tất nhiên bao quanh Rinpoche còn có vô số tượng, tranh thangka của các thánh giả, và ảnh của chư vị đạo sư của Ngài. Mọi chỗ trống hàng ngang còn lại đều đầy kín chén cúng dường. Dù đang ở đâu, Rinpoche luôn dành ba giờ mỗi ngày để cúng nước.

Vào đỉnh điểm của đại dịch, để giảm bớt nỗi khổ của người dân Nepal cũng như của toàn thế giới, Rinpoche đã thực hiện một số lễ tịnh hóa Nolsang, Dojre Namjong và cúng dường lễ tắm Phật chi tiết, dâng trà cho chư cao tăng trên đỉnh đồi Kopan. Rinpoche cũng thường xuyên làm lễ cúng sur và các lễ cầu nguyện, lễ cúng dường khác vào mỗi đêm. Hoặc Ngài cũng có khi gặp các Lama trong vùng để làm lễ cúng dường và cầu nguyện cho thế giới.

Đến khi đại dịch nói lỏng, Rinpoche thường đến thăm bảo tháp Boudha và hồn nhiên thuyết pháp cho các đệ tử tập trung ở đó trước khi đi nhiễu quanh bảo tháp sáu lần: vì lợi lạc chúng sinh đang chịu khổ đau ở sáu cõi sinh tử luân hồi.

Rinpoche làm lễ cúng hương trên
Đồi Kopan, 11 tháng 5, 2021. Nhiếp
gia: Ven. Lobsang Sherab.

Rinpoche thuyết pháp từ thất riêng của Ngài tại Kopan, với
thú nhồi bông được trang hoàng bằng thông điệp Phật pháp,
Nepal, tháng 10, 2020. Nhiếp gia: Ven. Lobsang Sherab.

Rinpoche chủ trì lễ cúng đèn tại Bảo Tháp Boudha, tháng 12, 2016. Nhiếp gia: Ven. Lobsang Sherab.

Trong đại dịch, Rinpoche thường gặp các lama trong vùng để làm lễ cúng dường và cầu nguyện cho thế giới; ở đây, (Rinpoche ở giữa) tại Vườn Bảo Tháp Kopan với chư vị Yeshee Gyaltsan, Khandro Tseringma Rinpoche, Mingyur Rinpoche, Tsoknyi Rinpoche, Thekchok Gyaltsan, and KhenRinpoche Geshe Chonyi, 19 tháng 7, 2020. Nhiếp gia: Ven. Lobsang Sherab.

Rinpoche arriving in Tsum Valley, Nepal, April 10, 2023.

Chuyến Đi Tsum

Vào tháng Tư năm nay [2023], Rinpoche được thỉnh mời tham dự sự kiện đặc biệt tổ chức tại Thung lũng Tsum, phía đông bắc Kathmandu gần biên giới Tây Tạng, là nơi mà một người bạn thân của Rinpoche là Geshe Lama Konchog đã thiền định nhiều năm trong các hang động gắn liền với đức Milarepa vĩ đại. Rinpoche bảo rằng, "Geshe-la đang ở Tịnh độ của Kim Cang Du Già Nữ (Vajra Yogini)." Geshela rất thân với một vị lama trong vùng là Drukpa Rinpoche, người trông coi Tu viện Mu và Ni viện Rachen, đã hỗ trợ rất nhiều vào những năm 1970.

Năm 2003, Drukpa Rinpoche thỉnh cầu Lama Zopa Rinpoche nhận lấy trách nhiệm chăm sóc cho các tu viện. Có nhiều chur tăng ở tu viện Kopan và chur ni ở ni viện Kachoe Ghakyil đến từ thung lũng Tsum.

Rinpoche khi ấy đã yêu cầu Tu viện Kopan chăm nom cho việc này, không chỉ là về mặt tinh thần, cũng không chỉ với chur tăng ni: Tu viện Kopan tài trợ phần kinh phí cho ngành giáo dục, chăm sóc y tế, và cung cấp hỗ trợ thiết yếu sau trận động đất năm 2015. Geshe Zopa, thị giả của Geshe Lama Konchog, nói rằng Rinpoche là "bậc thân sinh của toàn thể dân làng."

Một tuần hoạt động của sự kiện lần này bao gồm lễ kỷ niệm một trăm năm không sát sinh – đúng ra là không cả gây hại – các loài động vật và sinh vật khác ở toàn bộ mười ba ngôi làng trong vùng. "Không làm sao có thể ngăn cản Rinpoche tham gia một sự kiện như vậy!" sư thầy Roger nói.

Ni viện Rachen là tâm điểm của sự kiện: một nghìn người sẽ nhận lễ quán đảnh Mã Đầu Minh vương Tối Mật; họ sẽ dâng lễ cúng dường trường thọ cho Rinpoche; toàn bộ dân làng và quan chức chính quyền sẽ bày tỏ lòng biết ơn đối với Rinpoche – cả Thủ

Người dân tại Tsum hoan
hỉ tiếp đón Rinpoche, 10
tháng 4, 2023. Nhiếp gia:
Marko Gospodjinacki.

Rinpoche trên đường đi đến
chùa Kagyu, Tsum 11 tháng
4, 2023. Nhiếp gia: Marko
Gospodjinacki.

tướng Nepal cũng sẽ đến tham dự ngày cuối của sự kiện; và điều mà Rinpoche quan tâm nhất là làm lễ gia trì cho Ni viện Rachen chính thức trở thành một tổ chức bất bộ phái, nơi mà hành trình học và tu sẽ bao gồm cả bốn tông phái trong truyền thống Phật giáo Tây Tạng.

Rinpoche đến Tsum vào ngày 10, đầu tiên làm lễ gia trì cho tu viện Mu, sau đó đến Ni viện Rachen. Mọi việc diễn ra rất tốt đẹp.

Ngày hôm sau, Rinpoche đến thăm một tu viện dòng Kagyu ở gần đó. Lúc này Rinpoche hô hấp khó khăn rõ ràng. "Nhưng chúng tôi không lo lắng lắm," sư thầy Roger nói, "bởi vì Rinpoche vốn đến từ nơi cao hơn nơi này."

Tình trạng ngày tiếp theo không cải thiện, Rinpoche cần dùng đến bình dưỡng khí và sau đó phải tìm thiết bị dưỡng khí chuyên nghiệp ở một làng lân cận.

Lúc này sư thầy Roger đã bắt đầu lo lắng. Cũng như mỗi khi phải đối mặt với các quyết định quan trọng, sư thầy thỉnh ý Rinpoche, nhắc Ngài về độ dồn dập của các buổi lễ quán đảnh trong hai, ba ngày trước mắt và đề nghị hủy bỏ phần còn lại của chuyến đi. Rinpoche thực hiện một số pháp quan sát và chấp nhận đó là phương án tốt nhất.

Tin tức lan truyền nhanh chóng trong làng. Nhiều người vội đến gặp Rinpoche để dâng cúng bảng tri ân và tỏ lòng tôn kính được đóng khung đẹp đẽ.

Rinpoche chào đón dân làng ở gian phòng bên ngoài, không dùng bình dưỡng khí, hoan hỷ thuyết pháp và truyền khẩu pháp hành trong hai giờ.

Vào ngày thứ ba, ngày 12 tháng 4, tình trạng hô hấp của Rinpoche không khá hơn, nên một chiếc trục thẳng được thu xếp đến vào sáng hôm sau. Một vị y tá cấp cao đến cùng mọi người theo dõi sức khỏe của Rinpoche suốt đêm, mỗi hai giờ kiểm tra một lần. Các thị giả của Rinpoche cũng thức cả đêm theo dõi.

Trục thẳng đáp xuống lúc bảy giờ sáng. Vị phi công hiểu được sự cấp bách phải đưa Rinpoche xuống độ cao thấp hơn nên hứa sẽ chọn lộ trình nhanh nhất.

Rinpoche sau chuyến viếng thăm Tu Viện Kagyu, Tsum, 11 tháng, 2023. Nhiếp gia: Marko Gospodjinacki.

Rinpoche tặng quà cho chư tăng ni trong ban tổ chức và ban thiện nguyện tại Tsum, 12 tháng 4, 2023. Nhiếp gia: Marko Gospodjinacki.

Rinpoche thuyết pháp và tặng quà cho ban tổ chức và các thiện nguyện viên ở Tsum, 12 tháng 4, 2023. Nhiếp gia: Marko Gospodjinacki.

Dân làng Tsum dâng bằng tri ân lên Rinpoche,
12 tháng 4, 2023. Nhiếp gia: Marko
Gospodjinacki.

Rinpoche Tan Nhập Tâm Mình Vào Cảnh Giới Cứu Cánh

Chiếc xe jeep của tu viện Kopan đã có mặt tại sân bay Kathmandu, sẵn sàng đón Rinpoche. Mặc dù ở độ cao thấp hơn, nhưng Ngài vẫn khó thở. Sau khi giúp Rinpoche ngồi lên ghế trước, trước khi khởi hành, sư thầy Roger đề nghị Rinpoche nên đến thẳng bệnh viện.

Rinpoche cầm chuỗi hạt làm pháp quan sát. "Cách Rinpoche thực hiện pháp mo lần này nhanh hơn nhiều so với thường lệ," sư thầy Roger kể lại. Kết quả là câu trả lời dứt khoát: "Không. Hãy đi thẳng đến Kopan."

Sư thầy Roger gọi điện đến Kopan yêu cầu mời bác sĩ Ram từ bệnh viện Karuna đến đó, sẵn sàng với dưỡng khí và thiết bị. Theo dõi Rinpoche từ ghế sau, sư thầy Roger và các vị thị giả khác ngồi yên lặng trong suốt quãng đường ba mươi phút lái xe băng qua tuyến giao thông hỗn tạp ở Kathmandu. Rinpoche vẫn đang thiền định như thường lệ.

Cuối cùng đến Kopan, họ lái xe qua cổng chính đi theo con đường ngang qua Điện Quan Thế Âm, để có thể dừng xe bên phòng ăn, ngay cạnh thang máy lên phòng của Rinpoche phía trên chánh điện. Bác sĩ Ram và hai người trợ lý đang đợi họ với dáng vẻ lo lắng.

Ngay khi mở cửa xe đỡ Rinpoche ra ngoài, sư thầy Roger nhận thấy Rinpoche dường như đã ngưng thở.

Bác sĩ Ram ở ngay đó giúp sư thầy Roger cẩn thận đỡ Rinpoche ra khỏi xe, đặt lên cáng đã được các y tá chuẩn bị sẵn.

Bác sĩ Ram và nhóm trợ lý trong 90 phút tiếp theo đã nỗ lực trong tuyệt vọng để cố gắng hồi sinh Rinpoche: họ kiểm tra đường thở của Rinpoche không bị tắc nghẽn, rồi ép ngực, hô hấp nhân tạo. "Họ không ngừng nghỉ. Họ đã rất cố gắng," sư thầy Roger nói.

Sư thầy và các thị giả khác lặng lẽ nhiếp tâm trong suốt khoảng thời gian đó – “Chúng tôi như tê như dại.” Ở phía xa, đệ tử kéo đến tụ tập, dần nhận ra người đang được cấp cứu kia là Rinpoche. Họ không biết phải nghĩ gì – và không dám nghĩ tới điều tồi tệ nhất.

Sau cùng, bác sĩ Ram, mệt mỏi vì cố gắng, quay sang nói với sư thầy Roger: “Chúng tôi đã tận lực.” Đó là lúc 9:30 sáng.

Rinpoche trú trong đại định quang
minh từ 9:30 giờ sáng 13 tháng 4
cho đến 10 giờ tối 14 tháng 4, 2023.
Nhiếp gia: Ven. Roger Kunsang.

Chỉ Là Ngồi Rất Yên Bình

Sáng hôm đó, sau khi tin buồn được loan truyền khắp nơi trên thế giới, một trong những vị đạo sư của Rinpoche, ngài Jhado Rinpoche, đã lập tức soạn lời cầu thỉnh Rinpoche sớm trở lại. Trong thông điệp gửi đi, Ngài viết: "Vào ngày 13 tháng 4 năm 2023, Lama Zopa Rinpoche, đấng quy y thù thắng, ánh sáng rực rỡ của giáo pháp, đã bất ngờ thị hiện hòa tâm vào cảnh giới cứu cánh.

"Mặc dù đây là một sự mất mát rất lớn, chúng ta vẫn nên thấy an ủi vì biết chắc Rinpoche làm vậy là có lý do chính đáng."

Để Rinpoche có thể tiếp tục thiền định, họ nhẹ nhàng dìu Ngài lên xe đẩy vào thang máy, đưa lên nơi ở của Rinpoche, đặt Ngài vào phòng trong.

Sư thầy Roger và các thị giả an vị Rinpoche ở chỗ Ngài vẫn thường tọa thiền, đặt túi minh chú hộ trì lên người, khoác áo cà sa, chân thế kiết già, tay đặt vào lòng – "hai tay đi vào thế thiền định rất dễ dàng" – và cầm chuỗi tràng hạt.

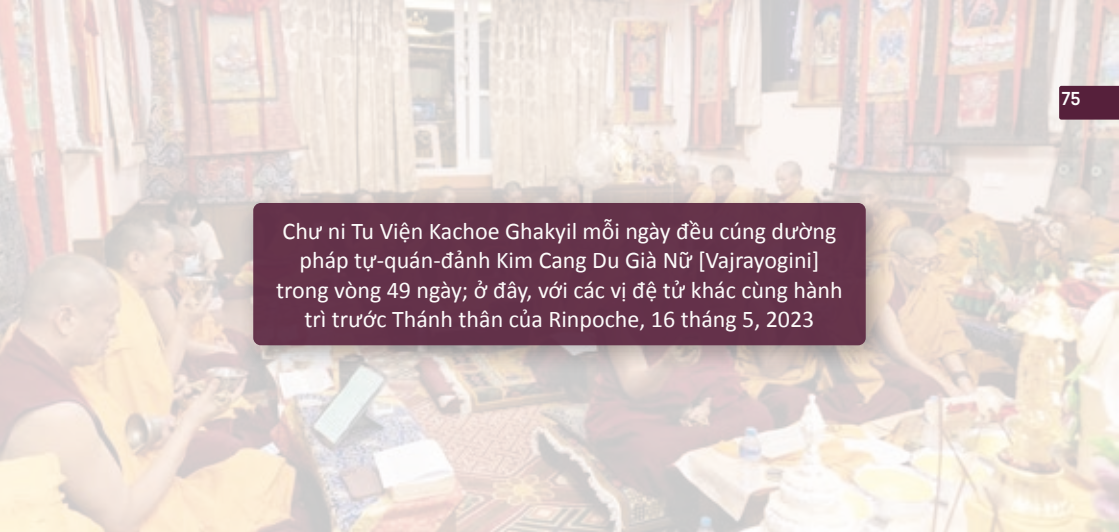
"Rồi thế là Ngài ngồi rất yên bình," sư thầy Roger kể.

Bày Tỏ Lòng Tôn Kính Trong Nhiều Năm Về Sau

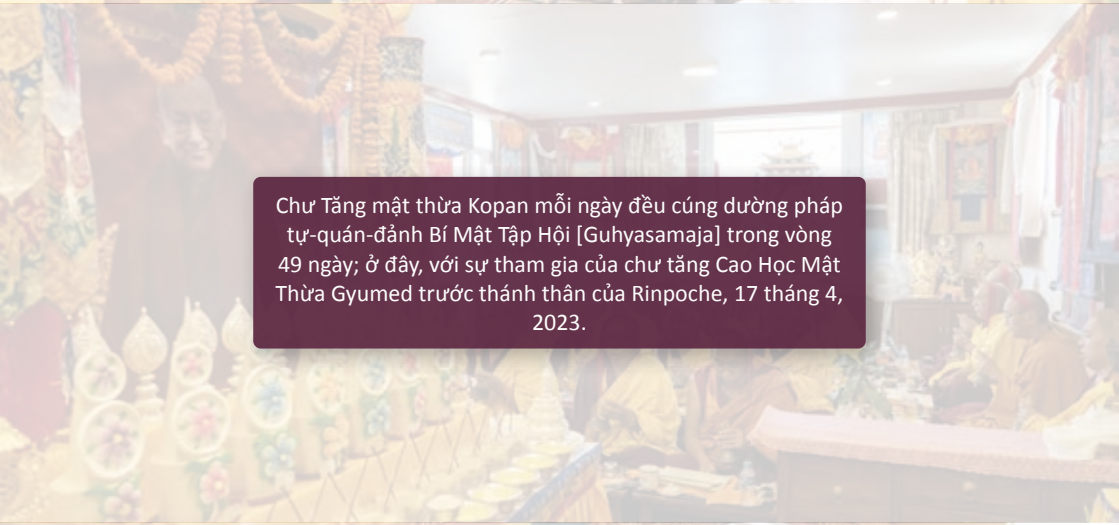
Đức Ling Rinpoche đã gọi cho sư thầy Roger, đề nghị rằng sẽ là điều cát tường nếu ướp thánh thể Lama Zopa Rinpoche, đây không phải là phong tục phổ biến ở Tây tạng, và nên ướp theo phương pháp truyền thống, không dùng hóa chất; Thánh Đức Đạt lai Lama cũng đã đồng ý. Ling Rinpoche cảm thấy bởi vì đệ tử Rinpoche có rất nhiều, và cũng có rất nhiều người hữu duyên với Rinpoche trên toàn thế giới, vì vậy giữ lại thánh thân của Ngài là để tạo cơ hội cho mọi người đến bày tỏ lòng tôn kính trong nhiều năm về sau.

Quá trình này sẽ bắt đầu ngay sau khi Rinpoche hoàn tất đại định.

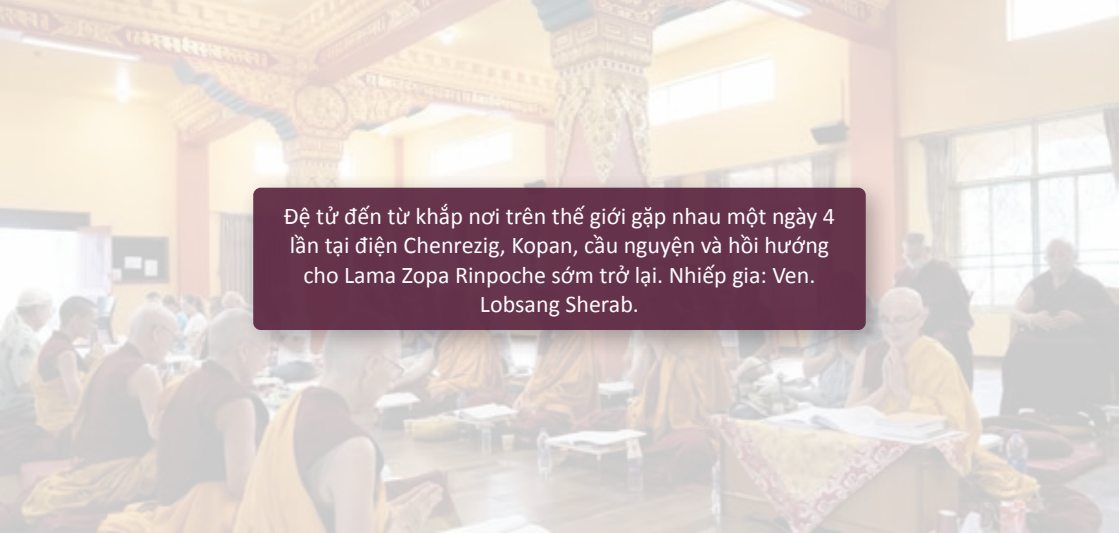

Chư ni Tu Viện Kachoe Ghakyil mỗi ngày đều cúng dường pháp tự-quán-đảnh Kim Cang Du Già Nữ [Vajrayogini] trong vòng 49 ngày; ở đây, với các vị đệ tử khác cùng hành trì trước Thánh thân của Rinpoche, 16 tháng 5, 2023

Chư Tăng mật thừa Kopan mỗi ngày đều cúng dường pháp tự-quán-đảnh Bí Mật Tập Hội [Guhyasamaja] trong vòng 49 ngày; ở đây, với sự tham gia của chư tăng Cao Học Mật Thừa Gyumed trước thánh thân của Rinpoche, 17 tháng 4, 2023.

Đệ tử đến từ khắp nơi trên thế giới gặp nhau một ngày 4 lần tại điện Chenrezig, Kopan, cầu nguyện và hồi hướng cho Lama Zopa Rinpoche sớm trở lại. Nhiếp gia: Ven. Lobsang Sherab.

Rinpoche Xuất Đại Định Quang Minh

Trong thời gian Rinpoche nhập đại định, sư thầy Roger kể lại rằng "trong không gian có mùi hương rất thơm." Các vị thị giả khác cũng đều thấy như vậy.

Tối muộn ngày thứ hai 14 tháng 4, đương khi chư tăng mật pháp tụng pháp tự-quán-đảnh Bí Mật Tập Hội (Guhyasamaja) ở phòng bên cạnh – lời tụng niệm liên tục 24 giờ mỗi ngày – một trong những vị thị giả của Rinpoche, sư thầy Tendar, vốn dĩ vô cùng quen thuộc với pháp hành này, quyết định quán sát Rinpoche khi nghe tụng đến phần cuối nghi quỹ, đoạn có bốn thiên nữ xướng lên bài hát du dương với âm điệu ngọt ngào để thỉnh bậc hành giả xuất định quang minh. Ngay lúc ấy, sư thầy thấy từ mũi Rinpoche ứa ra giọt bồ đề tâm đỏ, dấu hiệu cho thấy tâm đã lia thân, Rinpoche đã hoàn tất đại định quang minh. Lúc đó là 10 giờ khuya.

Nỗi Đau Buồn Tiếc Thương Khôn Tả

Tin tức này gây ra cả một làn sóng tiếc thương, không chỉ từ đệ tử của Rinpoche mà còn từ các đạo sư của Rinpoche, từ những người bạn đồng tu của Ngài, cùng hàng nghìn người trên thế giới đã hưởng được nhiều lợi ích nhờ tấm lòng độ lượng của Rinpoche.

Trong một thông điệp gửi đi, Đức Ling Rinpoche nói rằng trái tim Ngài "tràn ngập niềm tiếc thương vô hạn" khi vừa nghe "tin buồn đức Kyabje Lama Zopa Rinpoche đã thị hiện cảnh thành linh tan nhập tâm mình vào pháp giới..."

Hàng trăm chư tăng Kopan và chư ni Kachoe Ghakyil bắt đầu lễ cúng dường và pháp tự quán đánh liên tục không ngưng nghỉ trong suốt 49 ngày. Các tu viện, ni viện và các trung tâm khác cũng cúng dường cầu nguyện và thắp đèn bơ.

Hàng nghìn đệ tử khắp nơi trên thế giới, tại nhà riêng hay tại các trung tâm, tập trung hàng ngày trên Zoom cùng tụng các bài cầu nguyện thuận theo sự chỉ dẫn của Thánh Đức Đạt Lai Lama, trong đó có các bài thiết tha thỉnh cầu Rinpoche sớm trở lại, bao gồm cả bài do Thánh Đức Đạt Lai Lama soạn tác.

Trong những ngày những tuần lễ tiếp theo, đệ tử từ khắp nơi trên thế giới đổ về Tu viện Kopan. Họ ở lại một ngày, một tuần, hoặc lâu hơn, tập trung mỗi ngày bốn thời tại chánh điện Quán Thế Âm, tụ tập thành từng nhóm nhỏ mỗi buổi chiều gần nơi đặt thánh thân của Rinpoche, cùng nhau cầu nguyện.

Có khoảng 80 tu viện và các tổ chức Phật giáo cũng như các vị lama và những người khác đã gửi về lời phân ưu chân thành, hoặc đích thân đến viếng tu viện Kopan. Dù bày tỏ trực tiếp hay qua những lá thư phân ưu, cảm xúc chung của tất cả là sự mất mát, buồn thương, và đột ngột.

Jhado Rinpoche viết: "Lama Zopa Rinpoche, đấng quy y thù thắng, ánh sáng rực rỡ của giáo pháp, đã bất ngờ thị hiện tan nhập tâm mình vào cảnh giới cứu cánh. Mặc dù đây là một sự mất mát rất lớn, chúng ta vẫn nên cảm thấy an ủi vì biết chắc Rinpoche làm vậy là có lý do chính đáng." Ở đây, cùng nhau tại Kopan, 2016. Nhiếp gia: Ven. Losang Sherab.

Bậc thủ ngôi dòng Gelug là đức Ganden Tripa Lobsang Tenzin Rinpoche nói rằng khi nghe tin "Đấng Cứu Độ Cát Tường không gì sánh nổi" đã viên tịch, ngài cảm thấy "đau buồn và mất mát." Tuy vậy, ngài bảo "mặc dù đây là sự mất mát lớn đối với Phật Pháp" nhưng "Rinpoche đã hoàn thành sứ mệnh của cuộc đời mình."

Đức Karmapa thứ 17 Ogyen Trinley Dorje đã bày tỏ như sau: "Bản thân tôi đã được gặp vị đại đạo sư này nhiều lần và rất khâm phục trước tính khiêm cung, cởi mở và phong thái của Ngài. Pháp hành chính yếu của Rinpoche là tâm bồ đề; Ngài noi theo gương các

vị đạo sư dòng Kadampa của thời xa xưa. Tuy ai cũng biết Ngài là một đại sư của dòng truyền thừa Geluk nhưng Ngài lại chấp trì tri kiến thanh tịnh thâm sâu của tất cả mọi dòng truyền thừa."

Đấng thủ ngôi tối cao dòng Sakya là đức Gonmar Trichen nói rằng ngay khi nghe "hung tin của đức Lama Zopa Rinpoche, một con người phi thường hiến dâng trọn cuộc đời cho Phật Pháp trên mọi khía cạnh, thuyết pháp, hành trì và nghi lễ, nay đã viên tịch, tôi lập tức cảm thấy nổi mất mát, đau buồn và bất lực lớn lao."

Ngài Jampon Kenting, Tai Situ Rinpoche đời thứ 12, đã đến Tu viện Kopan trò chuyện với Rinpoche trong ba mươi phút, như thể Rinpoche vẫn còn ở đó: "Được rồi, ông là người đã dành toàn bộ cuộc đời cho giáo pháp trân quý của đức Phật, chẳng giữ chút gì cho riêng ông. Zopa Rinpoche, con người vĩ đại, tấm lòng cao thượng, bạn của tôi, người bạn già của tôi."

Rinpoche có túc duyên chặt chẽ với Đức Ling Rinpoche, thân tái sinh của Kyabje Yongzin Ling Rinpoche đời thứ sáu. Nhiếp gia: Ven. Lobsang Sherab.

Ngài Dromo Geshe Rinpoche bày tỏ "niềm tiếc thương vị đạo sư kính yêu và trân quý."

Geshe Thubten Rinchen Rinpoche của Tu viện Sera Me, người đã quen Rinpoche từ những ngày cùng nhau ở Buxa, đã nói với chư tăng tại Tự Viện Kopan ở Tu viện Sera Je vào tối ngày 13 tháng 4 rằng, sau khi suy nghĩ suốt cả ngày về việc "vị thánh nhân vĩ đại và từ bi ngoài sức tưởng tượng này đã viên tịch, tôi cảm thấy đau buồn và tiếc thương khôn tả."

Thánh nữ Khandro Tseringma Rinpoche, đệ tử tận tụy của Rinpoche, đã lập tức đến Tu viện Kopan, với trái tim vỡ nát: "Con thiết tha cung thỉnh! Con thiết tha mời gọi! Vì lợi của chúng sinh con khẩn thiết gọi Thầy!" Bà viết lời cầu nguyện: " Xin Thầy hiện thật nhanh! Xin hiện nhanh thật nhanh! Xin mau chóng quay về từ cảnh giới Pháp thân! Thầy ơi, Thầy đừng ở tịnh độ Khecara hay tịnh độ nào khác,... Tôi là đà kì ni, với tín, thệ trong sáng, khóc than trong tuyệt vọng, mắt tràn lệ đón đau... "

Ngài Tenzin Osel Rinpoche, thân tái sinh của Lama Yeshe, đã có buổi nói chuyện với các đệ tử.

Ngài Khen Rinpoche Jangchup Sangye, tu viện trưởng của tu viện Ganden Shartse, xuất thân từ Tu viện Mu ở Thung lũng Tsum, đã viết cho sư thầy Roger nói rằng đối với người dân ở Tsum thì "Ngài Kyabje Lama Zopa là cả một tấm lòng từ ái vô lượng trong sự san sẻ cả vật chất lẫn tâm linh. Ngài là Đạo sư chính yếu, là bậc thủ ngôi tinh thần của Tu viện Mu và Ni viện Rachen."

Ngài Chokyi Nyima Rinpoche, bạn thân của Lama Zopa Rinpoche từ thời ở chung tại ngôi trường do ni cô Freda Bedi quản lý, nói rằng: "Bây giờ suy ngẫm lại về những việc làm vĩ đại vì lợi ích chúng sinh của Rinpoche... tôi nghe dấy lên trong lòng cảm giác kính phục và biết ơn sâu xa, và càng sâu xa hơn nữa là cảm giác mất mát trước sự ra đi của Ngài."

Ngài Tengyu Tulku tại Tự Viện của Rinpoche ở Sera Je, đã viết: "Không chút nghi ngờ, Rinpoche là người chấp trì dòng pháp truyền thừa giáo hành Kadam, từng lời nói của Ngài đều đến từ kinh

Lama Tenzin Osel Rinpoche
nói chuyện với đệ tử tại
Kopan, 18 tháng 4, 2023.
Nhập gia: Ven. Sarah
Thresher.

nghiệm tu, vì vậy Ngài là viên ngọc độc đáo và quý hiếm trên cõi thế gian này."

Một vị lama, Lelung Rinpoche, đã đến Tu viện Kopan vào ngày Rinpoche ngừng thở để bày tỏ lòng tôn kính. Lời khẩn nguyện thiết tha thỉnh cầu Rinpoche sớm trở lại đã được ông "viết xuống một cách tự nhiên" khi ngồi bên cạnh phòng Rinpoche đang nhập định, "nhớ lại cuộc đời và công hạnh của bậc đạo sư vĩ đại, ngọn đèn chánh pháp vô song, bậc tối thượng Lama Thubten Zopa Rinpoche, vào thời điểm Ngài viên tịch vì lợi ích chúng sinh, 13 tháng 4 năm 2023."

Tất cả các lama đều khuyên nhủ đệ tử của Rinpoche giống như Thánh Đức Karmapa đã nói, "hãy cứ như trước đây, tiếp tục thực hành văn, tư, tu, đừng trễ nải một chút nào cả. Xin hãy làm bất cứ những gì bạn có thể làm để hoàn thành tâm nguyện của vị đạo sư vĩ đại cát tường này."

Nhiều vị lama khác cũng đã đến viếng Kopan: Osel Dorje Rinpoche; Đức Jangtse Choeje Kyabje Gosok Rinpoche; Khen Rinpoche Geshe Tashi Tsethar, Tu viện trưởng của Tu viện Sera Je; Đức Kyabje Zong Rinpoche; Đức Serkong Dorje Chang Rinpoche đời thứ 3; Khen Rinpoche Kyabje Thamthog Rinpoche; Tsoknyi Rinpoche, attha Mingyur Rinpoche; Sherab Tendar Rinpoche của Tu viện Osel Choeling; Ngawang Lapsun Rinpoche, vị lama đứng đầu Tu viện Rolwaling; Sendak Tulku Rinpoche, chủ tịch Hiệp hội Phật giáo Nyingma Nepal; Khenpo Gyurme Tsultrim của Tu viện Shechen; Khen Rinpoche Tenzin Drogon, tu viện trưởng Tu viện Sheldar Choede; Ani Choying Drolma.

Sư trưởng trụ trì Kopan, Khen Rinpoche Geshe Thubten Chonyi và người bạn lâu năm của Rinpoche, Chokyi Nyima Rinpoche, cùng tham gia lễ cầu nguyện cho Rinpoche sớm trở lại tại chánh điện Kopan, 18 tháng 4, 2023. Nhiếp gia: Kopan Monastery School.

Các cụ tại Nhà Cao Niên và Khuyết Tật Doeguling nằm trong Khu Định Cư Tị Nạn Tây Tạng tại Mundgod, cầu thỉnh ân nhân của họ, Lama Zopa Rinpoche, sớm trở lại.

Đức Gaden Tri Rinpoche Jetsun Lobsang Tenzin, bậc thủ ngôi dòng Gelugpas, đến viếng Kopan ân cần bày tỏ lòng kính trọng với Rinpoche; ở đây, được sự tiếp đón của sư trưởng trụ trì KhenRinpoche Geshe Chonyi, sư thầy Roger Kunsang, and ni sư Holly Ansett, 19 tháng 4, 2023. Nhiếp gia: Ven. Lobsang Sherab.

Chư tăng Tu Viện Sera Je tụ tập để dâng lời cầu nguyện cho Rinpoche sớm trở lại. Ảnh dùng dưới sự đồng thuận của Sera Je Monastery.

Đức Jamgon Kenting Tai Situ Rinpoche đời thứ 12 và cuộc nói chuyện đầy thương tâm với Lama Zopa Rinpoche, trước thánh thân của Rinpoche, Kopan, 14 tháng 5, 2023. Ảnh dùng dưới sự đồng thuận của Kopan Monastery Facebook page.

Khandro Tseringma Rinpoche đau lòng "mắt tràn lệ đón đau." Ở đây, Bhutan tháng 5, 2016. Nhiếp gia: Sư thầy Roger Kunsang.

Lama Zopa Rinpoche với Chokyi Nyima Rinpoche. Tháng 2, 2016. Nhiếp gia: Ven. Roger Kunsang.

"Như Thế Lama Zopa Rinpoche Thân Yêu Đang Ở Cạnh Bên Tôi"

Ven. Tenpa Choden và Ven. Thubten Kunken (trái) và 2 thành viên của ban giám đốc FPMT Inc., KhenRinpoche Geshe Chonyi, Ven. Roger Kunsang, Karuna Cayton, and Dale Davis đón nhận lời khuyên của Thánh Đức Đạt Lai Lama tại Dharamsala, 26 tháng 4, 2023. Hình ảnh đến từ Văn Phòng của Thánh Đức Đạt Lai Lama.

Trong một thông điệp đi kèm lời khẩn nguyện Rinpoche sớm trở lại, Thánh Đức Dalai Lama nói: "Mặc dù Zopa Rinpoche viên tịch như thế này thật là một mất mát quá lớn, nhưng điều quan trọng nhất là khi ở bên chúng ta, Ngài đã lấy tâm bồ đề làm nền tảng cho pháp hành của mình."

"Vì vậy, nếu đệ tử của Ngài noi theo cuộc đời của đạo sư một cách đúng đắn thì chính tâm bồ đề là điều chắc chắn sẽ toàn thành tâm nguyện của Rinpoche."

"Hãy nên nhớ kỹ điều này, và từ nay trở đi cũng phải thỉnh cầu Tam Bảo và thiết tha hồi hướng."

Trong cuộc gặp gỡ với sư thầy Roger và các thành viên trong ban giám đốc của FPMT Inc. ở Dharamsala ngày 26 tháng 4, Thánh Đức Dalai Lama hứa sẽ giúp nhận diện thân tái sinh của Rinpoche.

"Tôi dành nhiều tình cảm trân quý cho Rinpoche thân yêu. Ngài ấy đã một lòng một dạ với tôi, đối xử với tôi rất tốt. Vì thế tôi có trách nhiệm tìm kiếm thân tái sinh không lầm lẫn của Lama Zopa Rinpoche để Ngài tiếp tục mang lợi ích đến cho chúng sinh.

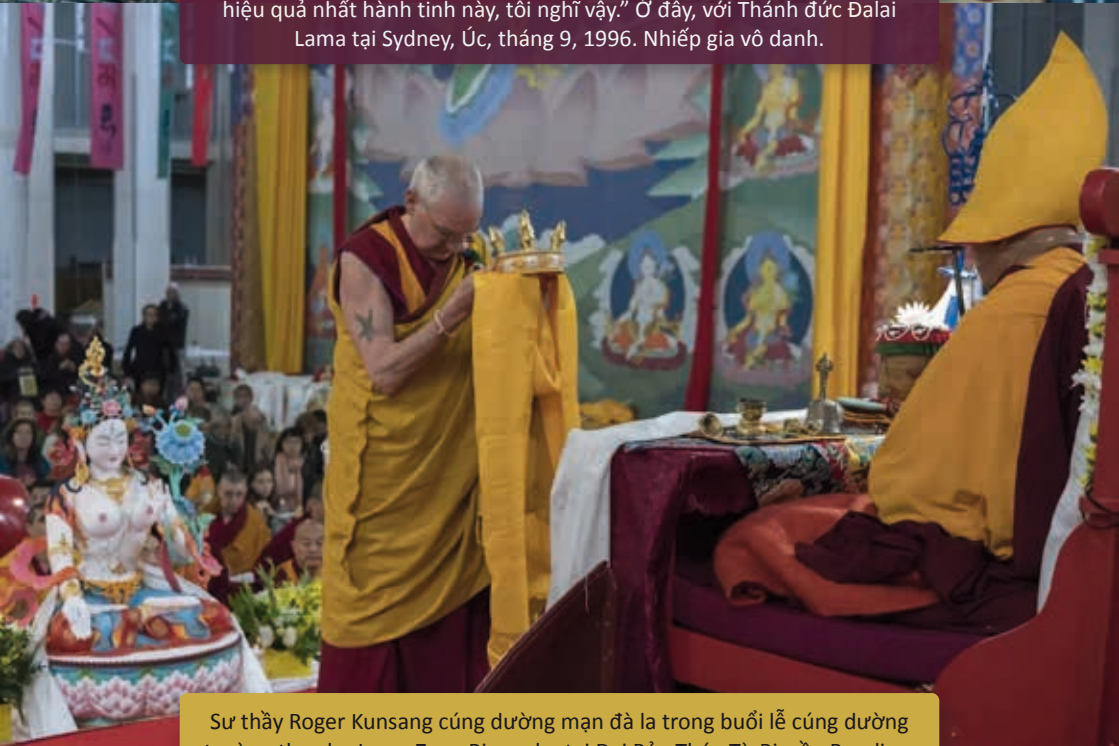
Rinpoche có căn dặn sau khi Ngài viên tịch sẽ không ai đảm nhận vai trò giám đốc tinh thần, vì vậy, thay mặt ban giám đốc và thuận theo ý muốn của Rinpoche, sư thầy Roger cung kính xin Thánh Đức Dalai Lama dẫn dắt.

"Về phía tôi," Thánh Đức Dalai Lama hứa khả, "tất cả những gì có thể hỗ trợ được, tôi đều sẽ tiếp tục hỗ trợ, như thể Lama Zopa Rinpoche thân yêu đang ở cạnh bên tôi."

"Bây giờ điều quan trọng là phải tiếp tục thực hiện tâm nguyện của Rinpoche như khi Ngài còn sống."

Tại buổi diện kiến ngày 25 tháng 1, 1985, gần một năm sau ngày Lama Yeshe viên tịch, Thánh Đức Đạt lai Lama nói với Rinpoche rằng: “Có vẻ như [tổ chức của các bạn] là một trong những tổ chức Phật giáo ổn định và hiệu quả nhất hành tinh này, tôi nghĩ vậy.” Ở đây, với Thánh đức Đạt lai Lama tại Sydney, Úc, tháng 9, 1996. Nhiếp gia vô danh.

Sư thầy Roger Kunsang cúng dường mạn đà la trong buổi lễ cúng dường trường thọ cho Lama Zopa Rinpoche tại Đại Bảo Tháp Từ Bi, gần Bendigo, Úc, 13 tháng 5, 2018. Nhiếp gia: Ven. Lobsang Sherab.

Viết bởi sư bà Robina Courtin với lòng biết ơn các tài liệu sau đây: Lawudo Lama, Jamyang Wangmo, nhà xuất bản Wisdom Publications; Tình Thương Lớn, Adele Hulse, nhà xuất bản Lama Yeshe Wisdom Archive; tạp chí Wisdom 2, 1984, nhà xuất bản Lama Yeshe Wisdom Archive; tạp chí Mandala: "phỏng vấn sư thầy Ngawang Samten" năm 1993 và 2001, nhà xuất bản fpmt.org.

Xuất xứ bản Việt ngữ: Quỳnh Loan, Vũ Anh, Hồng Liên chuyển ngữ. Hồng Chân và Hồng Như hiệu đính.

Lama Zopa Rinpoche

3 tháng 12 năm 1945 – 13 tháng 4 năm 2023